ЗВІТ

ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ УКРАЇНИ за 2022 рік

Київ – 2023

ЗМІСТ

Звернення Голови Державної служби фінансового моніторингу України Черкаського Ігоря Борисовича 4

1. ДО ПЕРЕМОГИ УКРАЇНИ РАЗОМ! 6

1.1. Роль та активності Держфінмоніторингу у забезпеченні фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану 6

1.2. Схема негативного впливу РФ на Світовий порядок і Глобальну фінансову безпеку 9

2. ПРО ДЕРЖФІНМОНІТОРИНГ 12

2.1. 2022 – основні підсумки роботи 12

2.2. Кадрові питання 14

2.3. Фінансування Держфінмоніторингу 17

3. РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ ТА ФІНАНСУВАННЮ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ 18

4. СТАТИСТИКА ОТРИМАНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ 20

4.1. Загальна динаміка отриманих повідомлень 20

4.2. Динаміка отриманих повідомлень в розрізі суб'єктів первинного фінансового моніторингу 21

5. АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ 24

5.1. Процес аналізу інформації 24

5.2. Зупинення фінансових операцій 25

5.3. Фінансові розслідування 25

5.3.1. Протидія фінансуванню війни та тероризму (сепаратизму) 26

5.3.2. Відмивання доходів від корупційних діянь 27

5.3.3. Розслідування операцій, пов'язаних з бюджетними коштами та іншими державними активами 28

5.3.4. Відмивання доходів від злочинів, пов'язаних з шахрайським заволодінням коштами громадян та юридичних осіб, шляхом обману 28

6. УЗАГАЛЬНЕНІ МАТЕРІАЛИ 30

7. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЄДИНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ ТА ФІНАНСУВАННЮ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ 32

8. МІЖВІДОМЧА ВЗАЄМОДІЯ 35

8.1. Взаємовідносини з регуляторами та іншими державними органами 35

8.2. Взаємодія з суб'єктами первинного фінансового моніторингу 39

8.3. Методичне забезпечення, навчання суб'єктів фінансового моніторингу 40

8.4. Національна оцінка ризиків 41

8.5. Комплексна адміністративна звітність 42

9. ДІЯЛЬНІСТЬ АКАДЕМІЇ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ 44

10. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО 48

10.1. Робота з міжнародними організаціями 48

10.1.1. Співробітництво з Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) 48

10.1.2. Співробітництво з Егмонтською групою підрозділів фінансової розвідки (EG) 49

10.1.3. Співробітництво з Радою Європи 51

10.1.4. Співробітництво з Європейським Союзом 52

10.1.5. Співробітництво з Організацією Об'єднаних Націй 53

10.1.6. Співробітництво з Організацією з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ)/Координатором проєктів ОБСЄ в Україні 54

10.1.7. Співробітництво з Організацією за демократію та економічний розвиток (ГУАМ) 54

10.2. Обмін інформацією з іноземними підрозділами фінансової розвідки 54

11. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОБОТИ ДЕРЖФІНМОНІТОРИНГУ У 2023 РОЦІ 56

ДОДАТКИ 60

Звернення Голови Державної служби фінансового моніторингу України Черкаського Ігоря Борисовича

Шановні українці!

24 лютого 2022 р. РФ розпочала повномасштабну збройну агресію (кровопролитну війну) проти України, посягнувши на її державність і територіальну цілісність.

З урахуванням режиму воєнного стану, у найкоротші терміни Держфінмоніторинг в оперативному порядку відкорегував та адаптував свої пріорітети діяльності та задіявши усі необхідні ресурси негайно долучився до захисту національної фінансової системи від дій російських окупантів та їхніх прислужників. Ця робота здійснювалась як на міжнародному так і вітчизняному рівнях.

Так, за активної участі Держфінмоніторингу РФ було суттєво обмежено у правах членства у FATF та Егмонтській Групі, виключено зі складу Комітету MONEYVAL, позбавлено статусу спостерігача в APG. Також ми звернулись до 215 фінансових регуляторів інших країн щодо здійснення превентивних заходів щодо бізнесу з РФ.

У рамках національних міжвідомчих активностей, Держфінмоніторингом у минулому році було підготовлено та передано до правоохоронних органів понад 800 матеріалів на понад 55 млрд гривень підозрілих операцій. Заблоковано фінансових операцій на суму понад 8 млрд гривень на 1776 рахунках колаборантів та інших осіб, були здійснені розслідування майже 300 кейсів щодо підозр у державній зраді.

Також, Держфінмоніторингом у 2022 році завершено проведення чергової (третьої) Національної оцінки ризиків, проведено чергове типологічне дослідження та забезпечено подальше навчання спеціалістів з питань ПФК/ФТ на базі Академії фінансового моніторингу.

Ми рішуче налаштовані вживати комплексних заходів, з метою подальшої економічної ізоляції РФ на міжнародній арені у співпраці з національними та іноземними партнерами і здійснювати проактивні кроки у цьому напрямку, до повної Перемоги України.

Слава Україні!

Слава Збройним Силам України!

З повагою
Ігор ЧЕРКАСЬКИЙ

ДЕРЖФІНМОНІТОРИНГ: ДО ПЕРЕМОГИ УКРАЇНИ РАЗОМ

станом на 30.12.2022 р. (310 днів війни)

FATF	**РФ обмежено у правах членства.** Дії РФ визнані такими, що **суперечать принципам FATF** та **є грубим порушенням Стандартів FATF**. **РФ заборонено** брати участь у поточних і майбутніх проектах **FATF**. РФ також заборонено брати участь у засіданнях регіональних органів за типом **FATF** (FSRB), **у статусі члена FATF**. Реалізуються подальші заходи
MONEYVAL	РФ **виключено** із Комітету експертів Ради Європи із взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансування тероризму
EGMONT GROUP	ПФР РФ **обмежено** у правах членства, у т.ч. позбавлено права займати керівні, консультативні та представницькі посади, проводити засідання та брати участь у проектах
APG	РФ **позбавлено** статусу спостерігача в Азіатсько-Тихоокеанській групі по боротьбі з відмиванням коштів
55,1 млрд UAH	**передано** підозрілих фінансових операцій до правоохоронних та розвідувальних органів
8,1+ млрд UAH	**заблоковано** фінансових операцій (4 185,8 млн UAH; 50,7 млн EUR; 47,26 млн USD; 7,18 млн RUB, 2 066 430 шт. акцій на суму 208,9 млн UAH)
922 883 повідомлень	про фінансові операції **оброблено**
802 матеріали	**направлено** до правоохоронних органів
299 кейсів	щодо підозр у державній зраді **розслідується**
422 колаборанти та зрадники	інформація щодо яких **передана** до правоохоронних органів
1776 рахунків	колаборантів та інших осіб **заблоковано**
1188 запитів щодо спільних фінрозслідувань	до 147 іноземних фінансових розвідок **направлено**
215 іноземних фінрегуляторів	забезпечують **превентивні заходи** щодо бізнесу з РФ

1. ДО ПЕРЕМОГИ УКРАЇНИ РАЗОМ!

1.1. Роль та активності Держфінмоніторингу у забезпеченні фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану

З початку військової російської агресії Державна служба фінансового моніторингу України, як підрозділ фінансової розвідки України, на максимум сконцентрувала свою увагу на вжитті заходів для притягненні до міжнародної відповідальності країни-терориста за її злочини проти мирного людства, у тому числі за відмивання «брудних» грошей, фінансування тероризму та фінансування зброї масового знищення.

Після початку воєнного стану, Держфінмоніторингом переглянуто та оновлено пріоритети роботи.

Держфінмоніторинг разом зі своїми національними та іноземними партнерами спрямував свої дії на наступні пріоритетні напрями:

- *співпрацю з FATF з метою санкціонування РФ, в частині виключення її із членства в цій організації та включення до «чорного списку» FATF;*
- *координацію роботи з Комітетом експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL);*
- *співпрацю з Егмонтською групою з метою санкціонування РФ в частині виключення її із членства в цій організації;*
- *співробітництво з іншими регіональними організаціями за типом FATF, зокрема з APG, з метою ізоляції РФ;*
- *забезпечення проведення спільних фінансових розслідувань з іноземними ПФР та співпрацю з іноземними фінансовими регуляторами та відповідними криптовалютними організаціями стосовно превентивних заходів щодо бізнесу з РФ;*
- *блокування рахунків колаборантів, розслідування кейсів державних зрадників, оброблення повідомлень про фінансові операції, зупинення фінансових операцій, участі у роботі групи «Task Force» та передання узагальнених матеріалів до правоохоронних органів;*
- *координацію роботи з суб'єктами державного фінансового моніторингу та підготовку методологічної інформації для СПФМ, а також співпрацю з громадськістю;*
- *проведення Національної оцінки ризиків та оцінки негативного впливу РФ на Світовий порядок і Глобальну фінансову безпеку, тощо.*

Водночас, активності Держфінмоніторингу в 2022 році на міжнародному рівні були спрямовані на ізоляцію РФ в антилегалізаційний сфері та включали підготовку та направлення:

- *більш ніж 200 інформувань органам регулювання фінансового сектору майже 140 країн та юрисдикцій щодо посилення вжиття заходів з фінансового нагляду стосовно осіб РФ;*
- *звернень до членів Європарламенту та Бундестагу;*
- *листів Посольствам України у Сполучених Штатах Америки, Федеративній Республіці Німеччина, Французькій Республіці, Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії та Організації Об'єднаних Націй;*
- *листів Головам делегацій організацій та країн, спостерігачам, асоційованим членам у FATF щодо застосування санкцій до РФ збоку FATF.*

Держфінмоніторинг працює у координації з Офісом Президента та Групою Єрмак-Макфол над санкціонуванням РФ.

Протягом 2022 року забезпечувалась ідентифікація активів підсанкційних осіб, блокування російських активів за кордоном, обмеження доступу до таких активів в іноземних країнах і на різних фінансових та крипто площадках.

У тісній взаємодії з криптопровайдерами України і світу запущено механізм спонтанного блокування криптогаманців РФ.

У цій частині, Держфінмоніторингом направлено звернення до криптовалютної біржі Binance із конкретними пропозиціями щодо дій по стримуванню агресії РФ на ринку віртуальних активів, за наслідками розгляду якого Binance змінила політику та 20 березня 2022 року виключила можливість здійснення P2P транзакцій для ряду російських банків і платіжних систем, які потрапили до санкційного списку. Крім того, реалізовані і інші практичні заходи стосовно блокування російських криптоактивів та операцій російських резидентів.

В рамках Егмонтської Групи, у 2022 році по закритих електронних каналах зв'язку Держфінмоніторингом велась співпраця з 147 іноземними фінансовими розвідками.

У квітні 2022 року Держфінмоніторингом направлено звернення до APG з проханням позбавити РФ статусу спостерігача у вказаній міжнародній організації, яке було задоволено на Пленарному засіданні, що проходило 26 – 28 липня 2022 року у м. Куала-Лумпур (Малайзія).

Крім того, на сторінці Держфінмоніторингу у соціальній мережі Youtube були розміщені у жовтні місяці 2022 року відеоматеріали під назвою «Appeal to the FATF (regarding Russia sanction)».

У грудні 2022 року Головою Держфінмоніторингу було оприлюднено Публічний за-

Рисунок 1.1 *Місто Київ, вулиця Іллєнка, район місцезнаходження Держфінмоніторингу, наслідки російського обстрілу 15 березня 2022 року*

клик до FATF з метою внесення РФ до «чорного списку» та позбавлення її членства у цій організації. У цьому заклику, зокрема, зазначено, що Парламентська Асамблея НАТО закликала посилити роботу FATF щодо боротьби з фінансуванням тероризму, а Європарламент визнав РФ державою-спонсором тероризму та державою, яка використовує засоби тероризму.

Стосовно внутрішньодержавної роботи фінансової розвідки, в умовах воєнного стану, ключові ресурси направлені на питання протидії державі-агресору та захисту фінансової безпеки.

Держфінмоніторинг проводив аналітичні розслідування та забезпечував підтримку розвідки та правоохоронної системи, шляхом:

- *встановлення фінансового сліду злочинів агресора;*
- *виявлення колоборантів/зрадників;*
- *встановлення інтернет-агентури, яка поширює пропаганду;*
- *ідентифікацію шляхів матеріальної підтримки диверсійно-розвідувальних груп, коригувальників вогню тощо.*

Держфінмоніторинг бере участь у складі оперативної групи «Task Force» щодо виявлення та арешту злочинних і ворожих активів. Окремим напрямком були розслідування пов'язані з корупцією, розкраданням бюджетних коштів та гуманітарної допомоги.

Більш детальна інформація щодо роботи Держфінмоніторингу у цьому напрямку розкрита у подальших розділах цього Звіту.

Рисунок 1.2 *Місто Київ, вулиця Іллєнка, район місцезнаходження Держфінмоніторингу, наслідки російського обстрілу 15 березня 2022 року*

1.2. Схема негативного впливу РФ на Світовий порядок і Глобальну фінансову безпеку

Додатково до звернень та заходів міжнародного характеру Держфінмоніторингом, з метою доступного відображення очевидного, розроблено та оприлюднено графічне зображення негативного впливу РФ на Світовий порядок та Глобальну фінансову безпеку.

24 лютого 2022 р. РФ розпочала повномасштабну, неспровоковану, агресивну війну проти мирної України.

Буквально з перших днів війни дві атомні електростанції: Чорнобильська та найбільша у Європі – Запорізька були захоплені російсько-терористичними військами та використані для терору України та всього світу. Так званий мирний атом (з генерацією більше 50% електроенергії в Україні) став плацдармом для війни, геноциду та подальшого залякування населення. Варто пригадати злочини в Українських містах Гостомель, Буча, Ірпінь, Маріуполь, Ізюм, Вінниця, Оленівка, Дніпро...

В Україні немає безпечного місця куди б не прилітали чи не досягали російські ракети. Цілі РФ – цивільне населення та керівництво країни, теплогенерація, енергетика, підприємства, лікарні, житлова інфраструктура, та ПВК/ФТ/ФРЗМЗ система України в цілому.

Якщо поглянути на Міжнародну конвенцію про боротьбу з фінансуванням тероризму, уважно вчитатися у її додатки, здійснити порівняння зі злочинними діями РФ та її найманців, очевидним є висновок – РФ джерело тероризму та його фінансування. Єдина відмінність, Конвенція націлена на запобігання злочинній діяльності «особи чи осіб», але безпрецедентно джерелом тероризму виявилась найбільша за територією держава у світі.

Для України те, що РФ є державою-терористом було очевидно з перших днів війни. Це також зрозуміло для ряду спеціалізованих міжнародних організацій та іноземних юрисдикцій. Міжнародна спільнота поступово визнає панівний режим у РФ терористичним. Контрольованим інструментом та складовою цього режиму є ПФР РФ, який відіграє центральну роль у системі ПВК/ФТ/ФРЗМЗ та представляє РФ у FATF.

Злочин війни РФ носить руйнівний вплив (червоні лінії) на Світовий порядок та Глобальну фінансову безпеку, цілями існування яких є захист прав людини (у т.ч. забезпечення фінансової безпеки держав, міжнародних об'єднань, союзів та просто людини).

На захисті прав людини на мікро рівні та фінансової складової Світового порядку – Глобальної фінансової безпеки на макрорівні стоять FATF та Егмонтська група. Основними цілями функціонування цих двох організацій є боротьба з ФТ, а також іншими злочинами, які є складовими війни РФ – предикатними злочинами та ВК. Лише FATF та Егмонтська група в силі розірвати червоні лінії та запобігти терору.

На Схемі також наведено приклади деяких міжнародних організацій, які виключили РФ з їх складу. До компетенції цих організацій не віднесено боротьба з ФТ чи ВК, але щодо питання РФ вони діяли рішуче та зберегли свою репутацію і довіру між членами.

Тому для тих, хто фінансує тероризм не місце серед тих, хто йому протидіє та запобігає.

Схема негативного впливу РФ на Світовий порядок і Глобальну фінансову безпеку

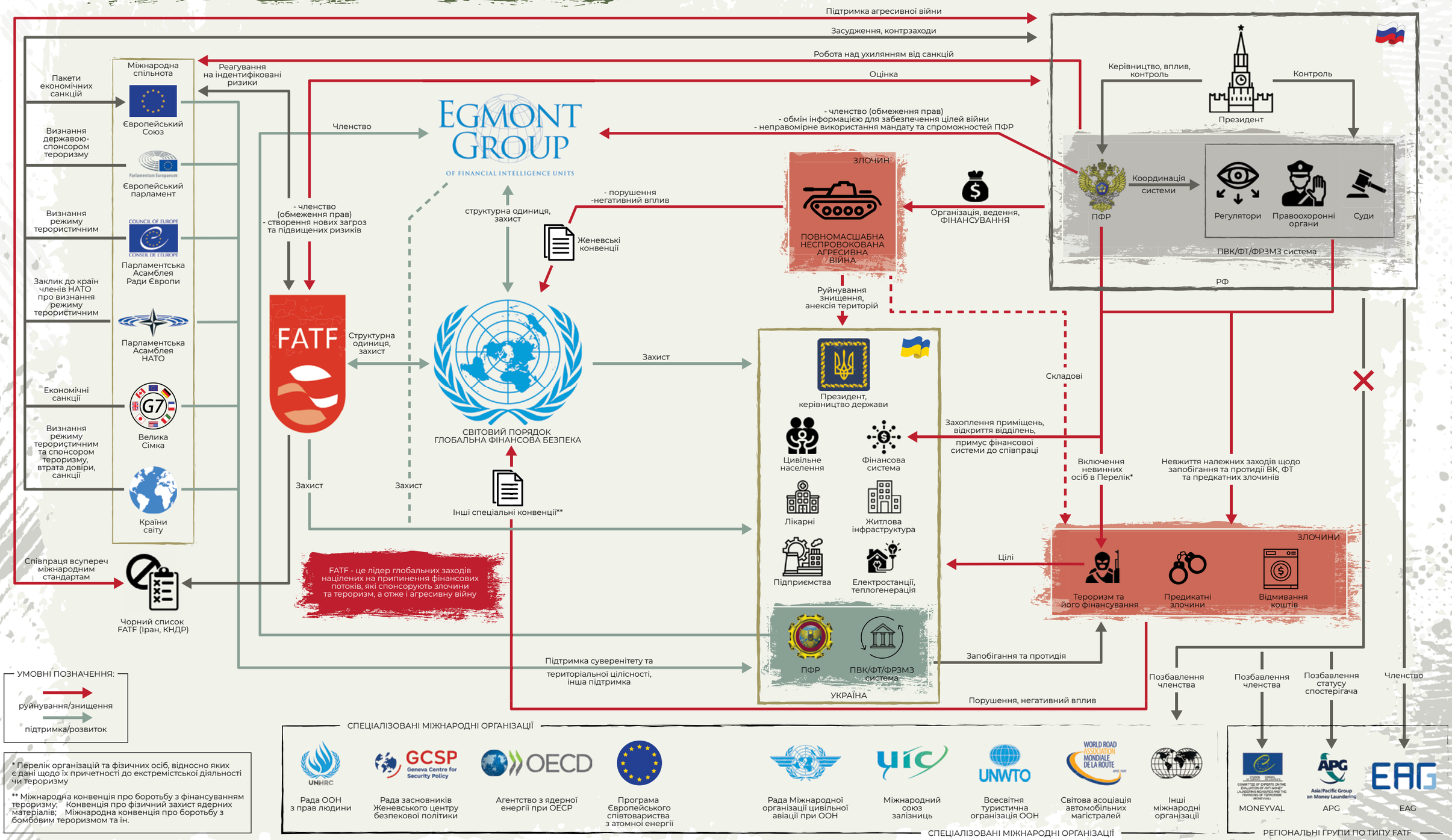

2. ПРО ДЕРЖФІНМОНІТОРИНГ

2.1. 2022 – основні підсумки роботи

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

За активної участі Держфінмоніторингу РФ було суттєво обмежено у правах членства у FATF та Егмонтській Групі, виключено зі складу Комітету MONEYVAL, позбавлено статусу спостерігача в APG

НАЦІОНАЛЬНА КООРДИНАЦІЯ

Держфінмоніторингом підготовлено та доведено до відома суб'єктів первинного фінансового моніторингу оновлені Рекомендації щодо виконання вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу на період воєнного часу

ФІНАНСОВІ РОЗСЛІДУВАННЯ

Держфінмоніторингом підготовлено та направлено до правоохоронних органів 934 матеріали, на суму майже 75,7 млрд гривень. Були здійснені розслідування майже 300 кейсів щодо підозр у державній зраді

ЗАКОНОДАВЧА ІНІЦІАТИВА

За активної участі Держфінмоніторингу були прийняті законодавчі акти щодо адаптації законодавства України до окремих стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) і вимог Директиви ЄС 2018/843

ОСВІТНЯ РОБОТА

В Академії фінансового моніторингу пройшли навчання 1879 осіб. Загалом представники Держфінмоніторингу взяли участь у 74 освітніх заходах

МЕТОДИЧНА РОБОТА

Держфінмоніторингом, за сприяння Координатора проєктів ОБСЄ в Україні підготовлено видання «Огляд законодавства щодо регулювання віртуальних активів»

НАЦІОНАЛЬНА ОЦІНКА РИЗИКІВ

Держфінмоніторингом підготовлено Звіт про проведення національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

ТИПОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Підготовлено типологічне дослідження на тему: «Фінансування тероризму та отримання кримінальних доходів від вчинення інших злочинів в умовах військової агресії російської федерації»

2.2. Кадрові питання

Реалізація державної кадрової політики в Держфінмоніторингу здійснюється із дотриманням вимог Конституції України, законодавства з питань державної служби, забезпечення засад запобігання і протидії корупції, інших нормативно – правових актів, відповідно до яких держава створює умови для реалізації громадянами права на працю, підготовку та перепідготовку кадрів відповідно до суспільних потреб.

На наступній сторінці на рисунку 2.1 наводиться структура Державної служби фінансового моніторингу України.

Основними завданнями кадрової політики Держфінмоніторингу є залучення, підтримка та розвиток персоналу.

Пріоритетними напрямками кадрового менеджменту в Держфінмоніторингу є досягнення стратегічних цілей і завдань Держфінмоніторингу, а саме:

- *планування, підбір, адаптація персоналу для задоволення потреб Держфінмоніторингу у кваліфікованих фахівцях;*
- *організаційний та професіональний розвиток персоналу;*
- *збереження балансу інтересів персоналу та роботодавця через систему оцінювання та опитувань.*

Нижче у таблиці 2.1 наводиться портрет працівника Держфінмоніторингу у 2022 році.

Затверджена штатна чисельність Держфінмоніторингу становить 237 осіб. Станом на 01 січня 2023 року в Держфінмоніторингу фактично працює 194 державних службовця та 2 працівники обслуговуючого персоналу. Динаміка фактичної чисельності працівників Держфінмоніторингу у 2019 – 2023 роках наведена на рисунку 2.2.

Таблиця 2.1. *Портрет працівника Держфінмоніторингу*

Вікові групи	до 28 років – 50 осіб, 29 – 35 років – 71 особа, 36 – 46 років – 32 особи, 47 – 60 років – 38 осіб, понад 60 років – 5 осіб
Середній вік	до 35 років
Гендерний баланс	чоловіки – 87 (44,3%), жінки – 109 (55,7%)
Керівний склад (категорія Б)	чоловіків – 36, жінок – 38
Стаж роботи	5 – 10 років середній стаж в Держфінмоніторингу
Досвід роботи	працівники мають досвід роботи в сферах оподаткування, страхування, банківській, правоохоронній та бюджетних сферах
Основні здібності та компетенції	гнучке мислення, аналітичні здібності, адаптивність

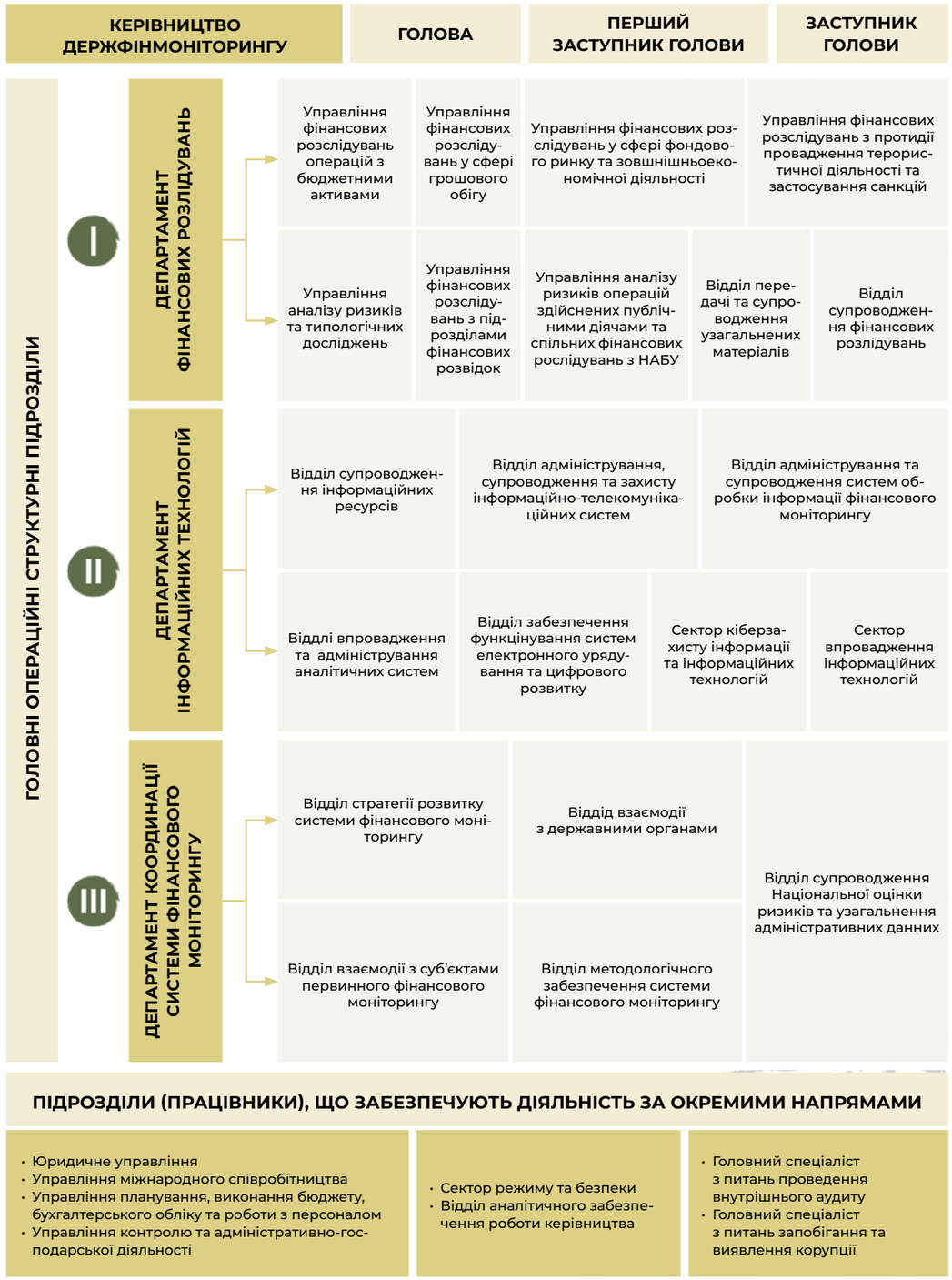

Рисунок 2.1. *Структура Держфінмоніторингу*

Кадровий склад Держфінмоніторингу сформовано з висококваліфікованих спеціалістів, які мають повну вищу освіту. Науковий ступінь мають 6 працівників Держфінмоніторингу, з них 2 – мають вчене звання. 8 працівників Держфінмоніторингу є магістрами державного управління.

Протягом 2022 року, в період дії воєнного стану, в Держфінмоніторингу було організовано та проведено 4 добори на заміщення вакантних посад державної служби. За результатами доборів 13 кандидатів призначено на посади державної служби на період дії воєнного стану.

У Держфінмоніторингу забезпечено організацію підвищення професійної кваліфікації державних службовців. 147 державних службовців Держфінмоніторингу підвищили кваліфікацію за професійними програмами підвищення кваліфікації, взяли участь у семінарах, вебінарах, тренінгах, що складає 80% від фактичної загальної чисельності.

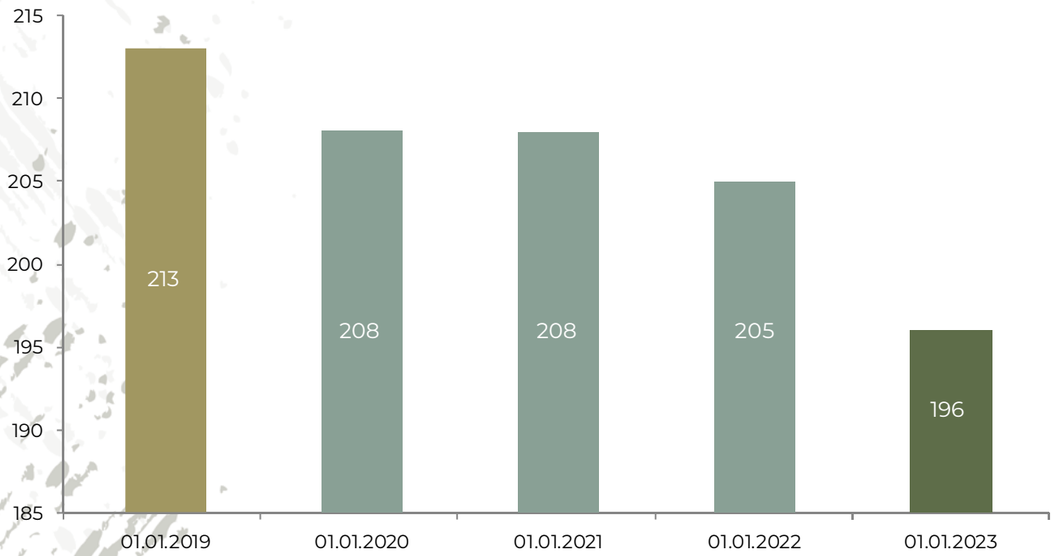

Рисунок 2.2. *Динаміка фактичної чисельності працівників Держфінмоніторингу у 2019 – 2023 роках*

2.3. Фінансування Держфінмоніторингу

Фінансування видатків Держфінмоніторингу у 2022 році здійснювалося з державного бюджету в межах затверджених Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» бюджетних асигнувань.

У 2022 році відповідно до отриманих з державного бюджету асигнувань Держфінмоніторингом були здійснені видатки в сумі 144,5 млн гривень. Структура використання вказаних коштів наведена у таблиці 2.2.

Рисунок 2.3. *Пошкоджений вибуховою хвилею від російської ракети фасад будівлі Держфінмоніторингу, 15 березня 2022 року*

Таблиця 2.2.

СТРУКТУРА ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ АСИГНУВАНЬ ДЕРЖФІНМОНІТОРИНГУ У 2022 РОЦІ

Напрямок витрат	**Сума** в тис. грн.
Виплата заробітної плати та нарахувань на неї	129 237,1
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2 613,1
Оплата видатків на відрядження	0,1
Інші видатки для забезпечення діяльності та функціонування Державної інформаційної та інформаційно-аналітичної системи Держфінмоніторингу	12 644,2
Разом	**144 494,5**

3. РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ ТА ФІНАНСУВАННЮ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ

Протягом 2022 року було прийнято 4 нормативно-правові акти, розроблені Держфінмоніторингом (перелік наводиться у Додатку А).

Також, Держфінмоніторингом, у межах компетенції, в установленому законом порядку здійснювалося погодження проєктів нормативно-правових актів у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ.

Так, за 2022 рік погоджено 56 проєктів нормативно-правових актів, розроблених іншими державними органами, з них 38 погоджено без зауважень, а 18 – із зауваженнями.

Водночас, Держфінмоніторинг долучався до опрацювання законодавчих ініціатив щодо:

- *удосконалення санкційного законодавства з метою звернення до бюджету активів підсанкційних осіб;*
- *реформування фінансово-економічного блоку в період воєнного стану. Взято участь у відповідних узгоджувальних нарадах;*
- *підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб;*
- *проєкту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення порядку подання інформації, необхідної для проведення фінансового моніторингу (прийнято Закон України від 06 вересня 2022 року № 2571-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення регулювання кінцевої бенефіціарної власності та структури власності юридичних осіб»);*
- *проєкту Закону про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» щодо захисту фінансової системи України від дій держави, що здійснює збройну агресію проти України, та адаптації законодавства України до окремих стандартів FATF і вимог Директиви ЄС 2018/843 (прийнято Закон України від 04 листопада 2022 року № 2736-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту фінансової системи України від дій держави, що здійснює збройну агресію проти України, та адаптації законодавства України до окремих стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) і вимог Директиви ЄС 2018/843»);*
- *проєкту Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо створення єдиного реєстру рахунків фізичних і юридичних осіб та індивідуальних банківських сейфів;*
- *розробки проєкту та схваленні концепції запуску механізму купівлі у роздріб фізичними особами «Військових облігацій» за допомогою застосунку «Дія».*

Також, представника Держфінмоніторингу включено до складу Робочої групи з напрацювання пропозицій щодо участі України в Робочій групі з питань боротьби з хабарництвом у міжнародних комерційних операціях Організації економічного співробітництва та розвитку, утвореної Указом Президента України від 28 липня 2022 року № 539/2022.

4. СТАТИСТИКА ОТРИМАНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ

4.1. Загальна динаміка отриманих повідомлень

Згідно із Базовим Законом, СПФМ подають до Держфінмоніторингу інформацію про порогові фінансові операції та підозрілі фінансові операції (діяльність).

Всього з початку експлуатації ІСФМ Держфінмоніторингом отримано та оброблено **56 426 547 повідомлень** про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, з яких протягом 2022 року – **1 181 675 повідомлень**, з них взято на облік – 1 179 392 повідомлення (рисунок. 4.1).

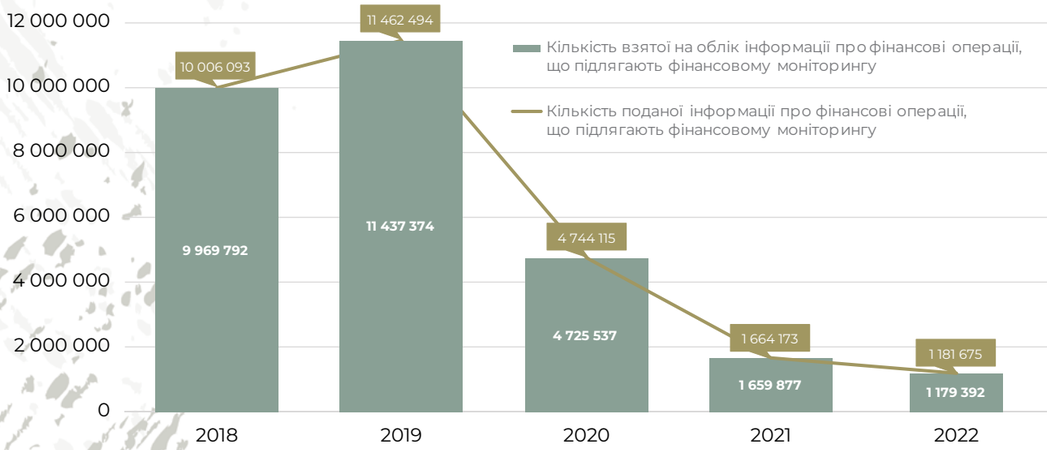

Рисунок 4.1. *Динаміка інформування про фінансові операції протягом 2018 – 2022 років*

Слід зазначити, що питома вага помилок у повідомленнях складає тільки 0,1% від загальної кількості отриманих Держфінмоніторингом у 2022 році повідомлень про фінансові операції.

Таким чином, відсоток повідомлень про фінансові операції, поданих СПФМ до Держфінмоніторингу протягом 2022 року коректно, складає 99,9% від загальної кількості повідомлень.

Також, слід відмітити, що у 2022 році кількість взятих на облік Держфінмоніторингом повідомлень про фінансові операції зменшилась на 28,9% у порівнянні з 2021 роком у зв'язку з воєнним станом в Україні, введеним згідно з Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (зі змінами).

4.2. Динаміка отриманих повідомлень в розрізі суб'єктів первинного фінансового моніторингу

Найбільш активними у системі звітування, у розрізі СПФМ, є банки, які надсилають переважну більшість повідомлень про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу.

Протягом 2022 року від банків Держфінмоніторингом взято на облік 99,6% від загальної кількості повідомлень про фінансові операції, що підлягали фінансовому моніторингу (рисунок 4.2, таблиця 4.1).

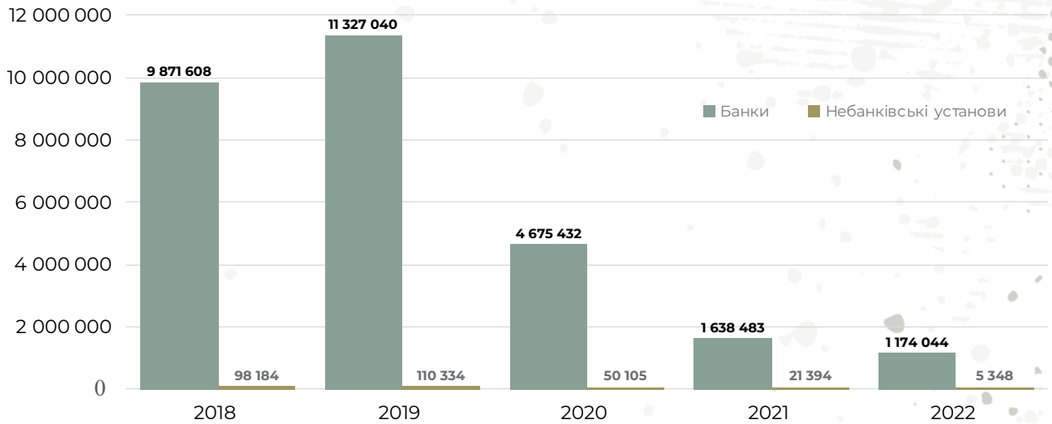

Рисунок 4.2. *Динаміка інформування про фінансові операції банками та небанківськими установами протягом 2018 – 2022 років*

Таблиця 4.1

КІЛЬКІСТЬ ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО ФІНАНСОВІ ОПЕРАЦІЇ, ВЗЯТИХ НА ОБЛІК ДЕРЖФІНМОНІТОРИНГОМ, У РОЗРІЗІ ТИПІВ ПОДАННЯ СТАНОМ НА 01.01.2023 РОКУ

Тип установи	Кількість повідомлень в електронному вигляді	Кількість повідомлень у паперовому вигляді
Банки	1 174 044	–
Небанківські установи	5 264	84

У 2022 році питома вага повідомлень про фінансові операції, що були взяті на облік Держфінмоніторингом від небанківських установ в електронному вигляді складає 98,4% від загальної кількості повідомлень, взятих на облік Держфінмоніторингом від зазначеної категорії СПФМ.

Серед небанківських установ найбільш активними у поданні повідомлень є учасники ринків капіталу та організованих товарних ринків. Питома вага таких повідомлень у загальному обсязі взятих на облік повідомлень про фінансові операції, що надійшли до Держфінмоніторингу від небанківського сектору протягом 2022 року склала 53,74% (таблиця 4.2, рисунок 4.3).

Таблиця 4.2

ПИТОМА ВАГА ПОВІДОМЛЕНЬ У ЗАГАЛЬНОМУ ОБСЯЗІ ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО ФІНАНСОВІ ОПЕРАЦІЇ, ЩО НАДІЙШЛИ ВІД НЕБАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ ТА ВЗЯТІ НА ОБЛІК ДЕРЖФІНМОНІТОРИНГОМ ПРОТЯГОМ 2022 РОКУ

Тип установи	Кількість повідомлень, од.	Питома вага, %
Учасники ринків капіталу та організованих товарних ринків	2 874	53,74
Фінансові компанії	1 492	27,90
Інші СПФМ	377	7,05
Страхові установи	339	6,34
Суб'єкти господарювання, які проводять лотереї	266	4,97

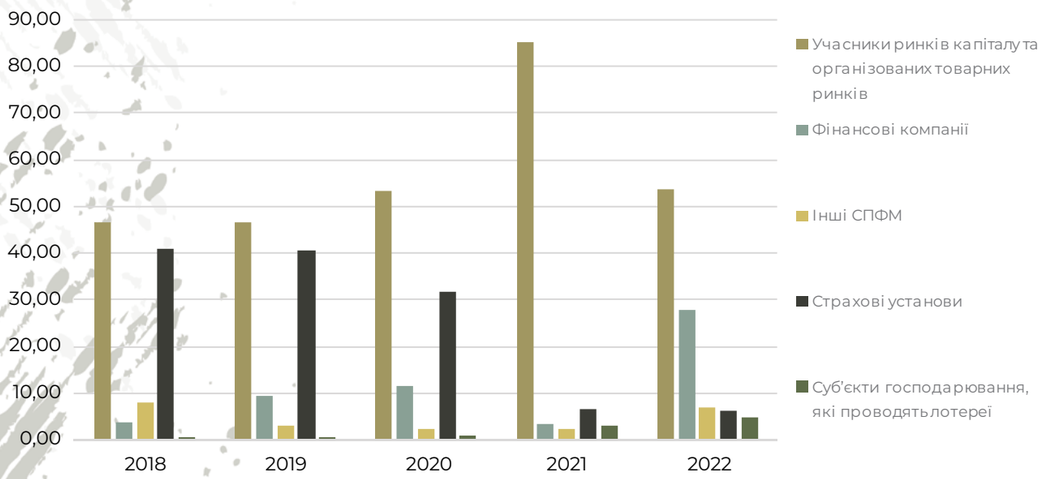

Рисунок 4.3. *Динаміка питомої ваги фінансових операцій, які взяті на облік Держфінмоніторингом протягом 2018 -2022 років, за видами суб'єктів, у відсотках*

Розподіл взятих Держфінмоніторингом на облік протягом 2022 року повідомлень у розрізі ознак фінансового моніторингу має такий вигляд (рисунок 4.4):

- *порогові фінансові операції – 94,78% (1 117 829);*
- *підозрілі фінансові операції (діяльність) – 4,42% (52 123);*
- *порогові та підозрілі фінансові операції (діяльність) – 0,02% (194);*
- *фінансові операції, що надійшли на запит щодо відстеження (моніторингу) фінансових операцій – 0,78% (9 246).*

Рисунок 4.4. *Питома вага фінансових операцій у загальній кількості взятих Держфінмоніторингом на облік, у розрізі ознак фінансового моніторингу*

Відповідно до пункту 1 частини другої статті 8 Базового Закону СПФМ зобов'язані стати на облік у Держфінмоніторингу.

Станом на 01 січня 2023 року на обліку у Держфінмоніторингу перебували 13 030 (у тому числі 2 034 відокремлені підрозділи) СПФМ (рисунок 4.5).

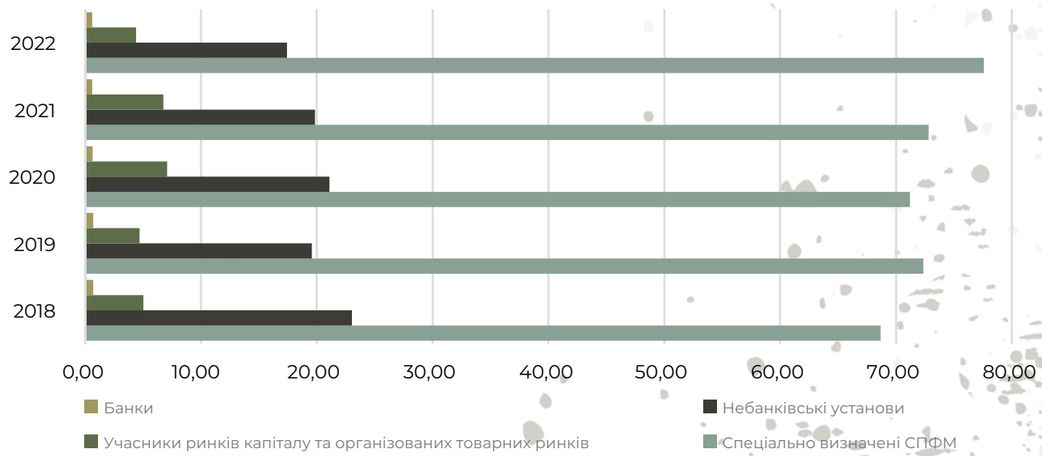

Рисунок 4.5. *Питома вага СПФМ, які перебувають на обліку у Держфінмоніторингу, у розрізі їх видів, у відсотках*

5. АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

5.1. Процес аналізу інформації

Держфінмоніторинг згідно з повноваженнями на постійній основі здійснює збирання, оброблення та аналіз інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, інші фінансові операції або інформації, що може бути пов'язана з підозрою ВК/ФТ/ФРЗМЗ.

Інформація для аналізу (операційного та стратегічного) надходить від:

- *СПФМ;*
- *правоохоронних та розвідувальних органів;*
- *СДФМ та інших державних органів;*
- *ПФР іноземних країн.*

Держфінмоніторингом здійснюється комплексний аналіз отриманої інформації та виявлення сумнівних фінансових операцій в державному і комерційному секторах економіки із залученням фінансових та нефінансових посередників.

Первинна обробка та аналіз інформації здійснюється в аналітичному сегменті ІСФМ.

Всі отримані повідомлення, що надходять у сховище Держфінмоніторингу, розділяються за ступенем ризику та підлягають ґрунтовному аналізу з урахуванням всієї наявної інформації. За результатами такого аналізу створюються досьє для проведення фінансових розслідувань.

Варто зазначити, що з набуттям чинності оновленого Базового Закону (28.04.2020) запроваджено перехід на РОП та кейсове звітування при поданні повідомлень про підозрілі фінансові операції (діяльність) СПФМ.

Так, протягом 2022 року Держфінмоніторингом отримано від СПФМ з визначеними ознаками підозр 38 121 повідомлення про підозрілі фінансові операції (діяльність). У 2021 році Держфінмоніторингом отримано від СПФМ з визначеними ознаками підозр 36 516 повідомлень про підозрілі фінансові операції (діяльність).

За результатами проведеного аналізу сформовано 5 016 досьє (рисунок 5.1).

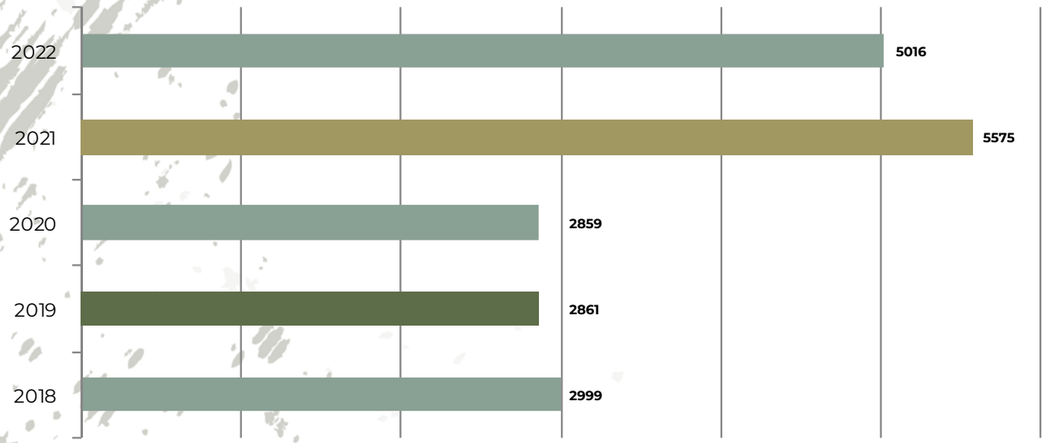

Рисунок 5.1. *Динаміка формування досьє у 2018 – 2022 роках*

Досьє аналізується на предмет виявлення підстав вважати, що фінансова операція може бути пов'язана з ВК/ФТ/ФРЗМЗ чи пов'язана із вчиненням іншого діяння, визначеного Кримінальним кодексом України.

Держфінмоніторинг здійснює аналіз фінансових операцій, який заснований на ризик-орієнтованому підході з урахуванням міжнародного досвіду боротьби з ВК/ФТ/ФРЗМЗ.

В порівнянні з попереднім 2021 роком кількість заведених досьє у зв'язку із воєнним станом зменшилась на майже 10% або на 559 досьє.

За результатами опрацювання досьє у 2022 році Держфінмоніторингом до правоохоронних та розвідувальних органів передано 934 матеріали, у тому числі 550 узагальнених матеріалів та 384 додаткових узагальнених матеріали.

Аналіз отриманих повідомлень здійснюється із врахуванням додаткової інформації, що одержується на запити Держфінмоніторингу.

Так, протягом 2022 року Держфінмоніторингом до 71 банківської установи направлено 21 430 файлів-запитів щодо надання додаткової інформації.

Базовим Законом передбачено інструмент отримання додаткової інформації – відстеження (моніторинг) фінансових операцій.

Інформація щодо відстеження (моніторингу) фінансових операцій подається до Держфінмоніторингу у вигляді повідомлень про фінансові операції.

Протягом 2022 року Держфінмоніторингом сформовано 4 запити на відстеження (моніторинг) фінансових операцій до СПФМ.

5.2. Зупинення фінансових операцій

Базовий Закон передбачає право Держфінмоніторингу щодо зупинення фінансових операцій.

Відповідно до статті 23 Базового Закону Держфінмоніторинг приймає відповідні рішення та доручення про зупинення фінансових операцій, а саме:

- *про подальше зупинення фінансової операції в порядку частини другої статті 23 Базового Закону;*
- *про зупинення видаткових операцій на рахунках клієнтів СПФМ (осіб) в порядку частини третьої статті 23 Базового Закону;*
- *про скасування свого рішення про подальше зупинення відповідних фінансових операцій або зупинення видаткових фінансових операцій в порядку частини дев'ятої статті 23 Базового Закону;*
- *щодо доручення СПФМ зупинення/поновлення чи проведення або забезпечення моніторингу фінансових операцій відповідної особи на виконання запиту уповноваженого органу іноземної держави, в порядку частини третьої статті 31 Базового Закону.*

Так, протягом 2022 року Держфінмоніторингом зупинено фінансові операції 475 осіб, переважна більшість яких пов'язана з колабораційною та терористичною діяльністю. У 2021 році Держфінмоніторингом зупинено фінансові операції 151 особи.

5.3. Фінансові розслідування

Вчинення військової агресії РФ відносно України значно вплинуло на схеми ВК/ФТ/ФРЗМЗ.

Злочини російсько-терористичних військових формувань, масова міграція та еміграція населення, відтік капіталу, закриття бізнесу, масові вбивства, грабежі, розбій, контрабанда цінностей, глобальна продовольча криза, відтік інвестицій – це лише малий перелік негативних наслідків вторгнення в Україну.

Зазначені наслідки мають прямий вплив на збільшення ризиків ВК/ФТ/ФРЗМЗ, які стрімко зросли із початком російської агресії.

Відбулася зміна також у природі та видах злочинної поведінки характерної для країни та отже, у механізмах, способах, інструментах – типологіях відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом.

За результатами аналізу та узагальнення виявлених (типових та новітніх) методів, способів, фінансових інструментів та схем ВК/ФТ/ФРЗМЗ, визначено пріоритетні напрями проведення фінансових розслідувань:

- *фінансування війни та тероризму (сепаратизму);*
- *відмивання доходів від корупційних діянь;*
- *розкрадання бюджетних коштів та коштів державних підприємств;*
- *відмивання доходів від злочинів, пов'язаних з шахрайським заволодінням коштами громадян та юридичних осіб, шляхом обману.*

Зважаючи на агресію РФ та загрозу національній безпеці України, Держфінмоніторингом, використовуючи власну практику та практику інших учасників національної системи фінансового моніторингу, підготовлено типологічне дослідження на тему «Фінансування тероризму та отримання кримінальних доходів від вчинення інших злочинів в умовах військової агресії російської федерації» (рисунок 5.2).

У Типології вивчено питання різновидів схем легалізації (відмивання) злочинних доходів та фінансування тероризму (сепаратизму), що вчиняються в умовах військової агресії російської федерації, розкрито індикатори підозрілості, методи та інструменти схем ВК/ФТ/ФРЗМЗ.

Рисунок 5.2. *Титульна сторінка типологічного дослідження*

5.3.1. Протидія фінансуванню війни та тероризму (сепаратизму)

Відповідно до законодавства України, Держфінмоніторинг (як ПФР) спільно із правоохоронними органами здійснює заходи, направлені на попередження та протидію фінансуванню терористичної діяльності, сепаратизму, виявлення фінансових операцій, пов'язаних з військовою агресією з боку РФ та РБ щодо України, протидію ФРЗМЗ.

У 2022 році Держфінмоніторингом до правоохоронних (розвідувальних) органів направлено 342 матеріали (з них 226 узагальнених матеріалів та 116 додаткових узагальнених матеріалів) щодо фінансових операцій осіб, які, у тому числі за інформацією правоохоронних органів, можуть бути пов'язані з фінансуванням тероризму/сепаратизму; військовою агресією з боку РФ та РБ проти України та колабораційною діяльністю; які публічно закликають до зміни чи повалення конституційного ладу або зміни меж території або державного кордону України; до яких застосовано санкції, з яких:

- *198 матеріалів (152 узагальнених матеріали та 46 додаткових узагальнених матеріалів) щодо фінансових операцій осіб, які можуть бути пов'язані з військовою агресією з боку російської федерації та республіки білорусь проти України та колабораційною діяльністю;*
- *43 матеріали (36 узагальнених матеріалів та 7 додаткових узагальнених матеріалів), які містили відомості про фінансові операції осіб, щодо яких існують підозри у тероризмі/сепаратизмі та його фінансуванні (у тому числі фінансування незаконних збройних формувань на тимчасово окупованих територіях);*
- *2 матеріали (1 узагальнений матеріал та 1 додатковий узагальнений матеріал), які пов'язані з підозрами у здійсненні фінансових операцій особами, можливо причетними до фінансування міжнародних терористичних організацій та/або екстремістських груп;*
- *88 матеріалів (34 узагальнених матеріали та 54 додаткових узагальнених матеріали) стосовно фізичних осіб, включених в додатки до рішень Ради національної безпеки і оборони України, введених в дію Указами Президента України;*
- *11 матеріалів (3 узагальнених матеріали та 8 додаткових узагальнених матеріалів) щодо фінансових операцій осіб, які, у тому числі включені до санкційних списків іноземних країн та щодо яких існують підозри у тероризмі/сепаратизмі.*

У направлених матеріалах була використана (містилась) інформація:

- *правоохоронних органів – 101 матеріал (46 узагальнених матеріалів та 55 додаткових узагальнених матеріалів);*
- *іноземних ПФР – 80 матеріалів (29 узагальнених матеріалів та 51 додатковий узагальнений матеріал);*
- *щодо виявлених зв'язків з РФ – 90 матеріалів (59 узагальнених матеріалів та 31 додатковий узагальнений матеріал);*
- *про зупинення видаткових фінансових операцій – 104 матеріали (82 узагальнених матеріали та 22 додаткових узагальнених матеріали). В результаті прийнятих рішень було заблоковано кошти у розмірі 1,4 млрд грн та* 2 066 430 шт. акцій номінальною вартістю 0,21 млрд гривень.

Основні інструменти, які використовувалися в направлених матеріалах:

- *готівка;*
- *електронні платіжні системи;*
- *міжнародні перекази;*
- *платіжні картки;*
- *цінні папери (облігації);*
- *право вимоги боргу.*

5.3.2. Відмивання доходів від корупційних діянь

Держфінмоніторингом приділяється особлива увага розслідуванням фактів відмивання коштів, одержаних від корупційних діянь.

Зокрема, у 2022 році Держфінмоніторингом направлено до правоохоронних органів 121 матеріал (25 узагальнених матеріалів та 96 додаткових узагальнених матеріалів), які пов'язані з підозрою у корупційних діяннях, зокрема до:

- *НАБУ – 96 матеріалів (24 узагальнені матеріали та 72 додаткові узагальнені матеріали);*
- *СБУ – 17 додаткових узагальнених матеріалів;*
- *ДБР – 7 додаткових узагальнених матеріалів:*
- *БЕБ – 1 узагальнений матеріал.*

У вказаних матеріалах сума фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з легалізацією коштів, та із вчиненням кримінального правопорушення, становить 6,4 млрд гривень.

Учасниками підозрілих фінансових операцій у зазначеному 121 матеріалі були особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та прирівняні до них.

5.3.3. Розслідування операцій, пов'язаних з бюджетними коштами та іншими державними активами

У 2022 році Держфінмоніторингом до правоохоронних органів направлено 56 матеріалів (35 узагальнених матеріалів та 21 додатковий узагальнений матеріал), щодо фактів зловживань з бюджетними активами.

У вказаних матеріалах сума фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з легалізацією коштів, та із вчиненням кримінального правопорушення, становить 2,6 млрд гривень.

Сума залучених державних коштів склала 16,0 млрд гривень.

Передані матеріали пов'язані із розкраданням бюджетних активів шляхом:

- *протиправного відчуження та розтрати державного майна;*
- *незаконного привласнення державних активів;*
- *нецільового використання бюджетних коштів, шляхом їх розпорошення між рахунками ризикових, фіктивних та пов'язаних суб'єктів господарювання.*

Інструменти, які використовувались:

- *підроблені документи;*
- *фальсифікація джерел походження;*
- *позики та фінансова допомога;*
- *прихована конвертація безготівкових коштів в готівку (скрутка) через оптово-роздрібних торгівців (тютюн, харчові вироби, косметичні та господарські, алкоголь та напої, дизпаливо та бензин);*
- *заниження/завищення ціни;*
- *передоплата за товари/ роботи/послуги;*
- *непоставка товару;*
- *послуги, вартість яких складно оцінити;*
- *використання ФОП;*
- *використання коштів на інші цілі ніж передбачені договором з бюджетною установою;*
- *переміщення великих сум готівки через кордон;*
- *використання криптоактивів;*
- *використання платіжних систем, в тому числі міжнародних;*
- *підміна реальних виробників товару на транзитні компанії;*
- *використання підставних осіб;*
- *використання співзвучних з відомими брендами назв компаній.*

5.3.4. Відмивання доходів від злочинів, пов'язаних з шахрайським заволодінням коштами громадян та юридичних осіб, шляхом обману

У 2022 році Держфінмоніторингом направлено до правоохоронних органів 73 матеріали (63 узагальнених матеріали та 10 додаткових узагальнених матеріалів), які були пов'язані з підозрами у шахрайському заволодінні коштами громадян та юридичних осіб, які стали жертвами обману зловмисників.

У зазначених матеріалах сума фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з легалізацією коштів, та із вчиненням кримінального правопорушення, становить 0,4 млрд гривень.

Шахрайське заволодіння коштами здійснювалось шляхом:

- *використання методів соціальної інженерії, зокрема вішингу (телефонне шахрайство, пов'язане з виманюванням реквізитів банківських карток або іншої конфіденційної інформації, примушуваннями до переказу коштів на картку злодіїв);*
- *використання електронно-обчислювальної техніки, системи віддаленого управління рахунком «Інтернет-Клієнт-Банк» та послуги «Мобільний банкінг»;*
- *використання назв загальновідомих компаній для введення в оману ошуканих осіб;*
- *незаконного надання послуг з виготовлення та реалізації підроблених документів з ПЛР-тестування на виявлення РНК вірусу «SARS-Cov-2» та підроблення міжнародних свідоцтв про вакцинацію від коронавірусної хвороби «Covid-19»;*
- *розповсюдження оголошень про збір коштів нібито на потреби Збройних Сил України з використанням Інтернету та месенджеру Telegram;*
- *незаконного використання гуманітарної допомоги і благодійних пожертв (реалізація транспортних засобів, ввезених із-за кордону на користь Збройних Сил України);*
- *використання громадських/благодійних організацій для отримання гуманітарної допомоги у воєнний час, з подальшою її реалізацією для власного збагачення;*
- *незаконного доступу до облікових банківських даних осіб, через фішингові посилання на Інтернет сторінки з оголошенням про отримання допомоги від держави;*
- *використання онлайн-сервісу з розміщення, пошуку та короткострокової оренди житла;*
- *зламування та використання чужих акаунтів в соціальній мережі «Instagram» під приводом збору фінансової допомоги, у тому числі на лікування;*
- *використання підроблених документів, у тому числі судових органів, для здійснення платежів банками в примусовому порядку;*
- *купівлі/продажу товарів і послуг через мережу Інтернет, у тому числі з використанням платформи онлайн-оголошень «OLX».*

Інструменти, які використовувалися:

- *товари та послуги;*
- *схемні транзитні розрахунки;*
- *міжнародні перекази;*
- *благодійна/гуманітарна та фінансова допомога;*
- *депозити;*
- *криптовалюта;*
- *готівка;*
- *платіжні картки.*

6. УЗАГАЛЬНЕНІ МАТЕРІАЛИ

На виконання Базового Закону та відповідно до Порядків надання та розгляду узагальнених матеріалів, затверджених наказами Мінфіну та правоохоронних органів, експертна комісія Держфінмоніторингу з розгляду узагальнених матеріалів і додаткових узагальнених матеріалів, підготовлених для подання правоохоронним та розвідувальним органам, за наявності достатніх підстав, приймає рішення щодо направлення таких матеріалів до правоохоронних та розвідувальних органів.

Держфінмоніторингом протягом 2022 року до правоохоронних органів направлено 934 матеріали (з них 550 узагальнених матеріалів та 384 додаткових узагальнених матеріали), які направлено до (рисунок 6.1):

- *СБУ – 339 матеріалів (з них 219 узагальнених матеріалів та 120 додаткових узагальнених матеріалів);*
- *НПУ – 191 матеріал (з них 147 узагальнених матеріалів та 44 додаткових узагальнених матеріали);*
- *БЕБ – 125 матеріалів (з них 90 узагальнених матеріалів та 35 додаткових узагальнених матеріалів);*
- *органів прокуратури – 109 матеріалів (з них 35 узагальнених матеріалів та 74 додаткових узагальнених матеріали);*
- *НАБУ – 96 матеріалів (з них 24 узагальнених матеріали та 72 додаткових узагальнених матеріали);*
- *ДБР – 73 матеріали (з них 34 узагальнених матеріали та 39 додаткових узагальнених матеріалів);*
- *розвідувальних органів – 1 узагальнений матеріал.*

У вказаних матеріалах сума фінансових операцій, які можуть бути пов'язані:

- *з легалізацією коштів, становить 55,2 млрд грн;*
- *із вчиненням кримінального правопорушення, становить 20,5 млрд гривень.*

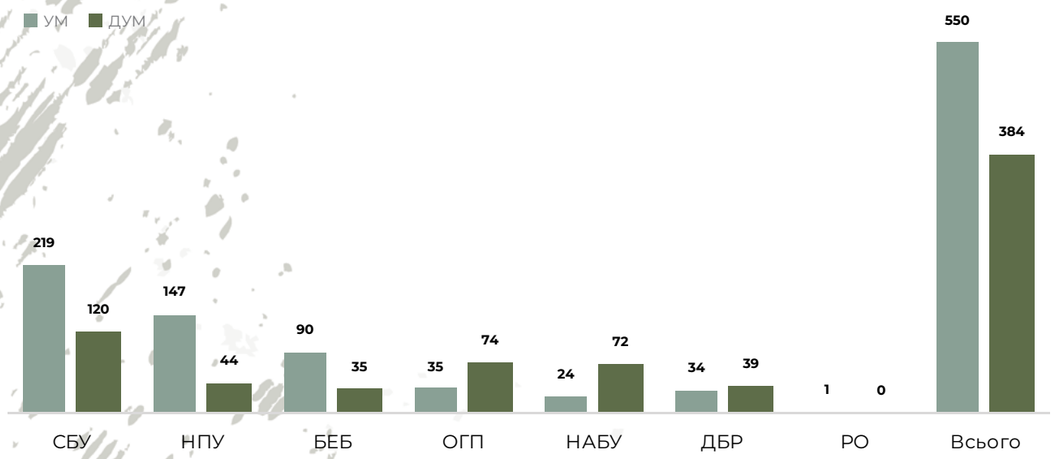

Рисунок 6.1. *Кількість переданих узагальнених та додаткових узагальнених матеріалів до правоохоронних та розвідувальних органів у 2022 році*

Правоохоронними органами в ході досудових розслідувань розпочато/використано 360 узагальнених матеріалів Держфінмоніторингу (з урахуванням наданих у минулі роки) у 349 кримінальних провадженнях (рисунок 6.2), зокрема:

- *за результатами перевірки 66 узагальнених матеріалів розпочато 67 кримінальних проваджень;*
- *використано 294 узагальнені матеріали у 282 кримінальних провадженнях.*

Підрозділами правоохоронних органів закінчено 9 кримінальних проваджень у зв'язку із зверненням до суду з обвинувальним актом, розпочатих за 9 узагальненими матеріалами.

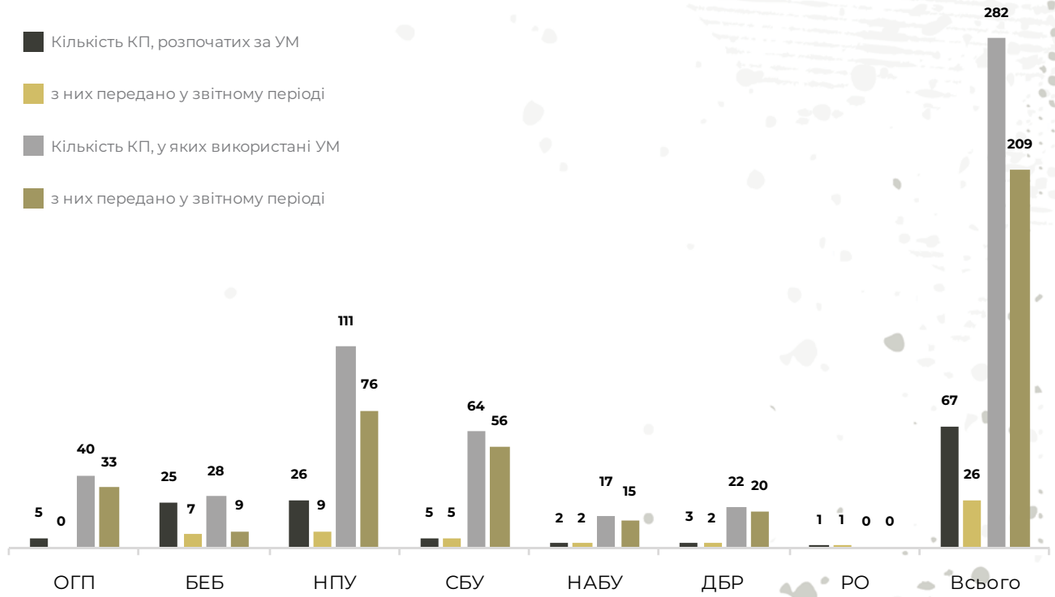

Рисунок 6.2. *Кількість розпочатих кримінальних проваджень за узагальненими матеріалами (використаних у кримінальних провадженнях) у 2022 році*

Відповідно до інформації, яка надійшла у 2022 році до Держфінмоніторингу, у кримінальних провадженнях, розпочатих правоохоронними органами за результатами розгляду узагальнених матеріалів Держфінмоніторингу, загальна вартість арештованого майна (коштів) становить 5,1 млрд гривень.

7. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЄДИНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ ТА ФІНАНСУВАННЮ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ

З метою забезпечення функціонування та розвитку ІСФМ Держфінмоніторинг розробив План цифрового розвитку Державної служби фінансового моніторингу України до 2025 року (далі – План 2025). Зазначений план схвалено Комітетом з управління інформаційними технологіями у системі управління державними фінансами та затверджено наказом Мінфіну від 14 жовтня 2022 року № 330.

Держфінмоніторинг відповідно до основних завдань, визначених статтею 25 Базового Закону, та Плану 2025 забезпечував ведення безперервних технологічних процесів, зокрема здійснювалось забезпечення технологічного процесу збирання, оброблення інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, та інших фінансових операцій або інформації, що можуть бути пов'язані з підозрою у ВК/ФТ/ФРЗМЗ, що надається СПФМ.

ІСФМ функціонує в цілодобовому режимі (24 на 7) відповідно до регламентів, затверджених наказами Держфінмоніторингу. Зокрема, на виконання Плану 2025 року з урахуванням виділених видатків на 2022 рік забезпечується:

- *стабільна та продуктивна робота АПК ІСФМ;*
- *супроводження стабільного функціонування корпоративної системи електронного документообігу КСЕДО-Е;*
- *стабільне функціонування та підтримку в актуальному стані системи збору та обробки інформації ІТС «ЕК СФМ».*

Однак, у зв'язку з початком повномасштабного вторгнення росії в Україну виникли загрози порушення роботи системи та втрати інформаційних ресурсів, знищення та компрометації ІСФМ та її складових, що пов'язано з бойовими діями, 24 лютого було тимчасово припинено обробку інформації в ІСФМ, здійснено відключення та переналаштування системи, створенні та переміщені до резервних сховищ актуальні копії критичних інформаційних ресурсів. Відновлення обробки інформації в ІСФМ відбулося після часткової стабілізації ситуації за місцем розташування системи.

Відповідно до вимог законодавства у сфері захисту інформації забезпечено функціонування комплексної системи захисту інформації, кіберзахист та безпека інформаційних технологій в ІСФМ. Промислова експлуатація ІСФМ здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» у відповідності до Експертного висновку, що є додатком до Атестату відповідності, який зареєстровано в Адміністрації Держспецзв'язку 28.12.2019 за № 21032.

У зв'язку з початком збройної агресії росії та кібервійни, як її складової, Держфінмоніторингом здійснено заходи задля посилення захисту інформації, попередження кіберзагроз та вдосконаленню кібербезпеки та кіберзахисту ІСФМ.

Зокрема, здійснено заходи задля посилення захисту інформації офіційного вебсайту, вдосконалено безпекові налаштування прикладного ПЗ, а також додано відповідні директиви для збільшення його спроможності відповідати на зовнішні запити. Забезпечується оперативне реагування на інформацію, що надходить від органів державної влади в частині запобігання кібератакам, спробам зламу мереж та інше. Забезпечено взаємодію із Ситуаційним центром забезпечення кібербезпеки СБУ у частині отримання актуальних індикаторів кіберзагроз та їх подальше застосування у комплексі засобів захисту КСЗІ ІСФМ.

З метою подальшого розвитку системи захисту інформації ІСФМ розроблено та затверджено Перспективний план заходів із захисту інформації та кібербезпеки на 2023 – 2025 роки.

У рамках проєкту «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні, фаза II» (EUACI) забезпечено підвищення кваліфікації фахівців з кіберзахисту, кібербезпеки, захисту інформації.

За звітний період фактів реалізованих кібератак на ІСФМ або критичних кіберінцидентів у системі не зафіксовано.

Водночас, з метою моніторингу стану кіберзахисту Держфінмоніторингом вживаються заходи для посилення контролю за аномальними подіями у роботі власних інформаційно-комунікаційних систем.

У звітному періоді розвиток ІСФМ здійснювався відповідно до принципів, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 30.01.2019 № 56 «Деякі питання цифрового розвитку» за пріоритетними напрямами та завданнями (проєктами) цифрової трансформації, схваленими розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.02.2021 року № 365 «Деякі питання цифрової трансформації» та Планом 2025 з урахуванням впровадження в Україні воєнного стану.

Зазначеним Планом визначено першочерговими завданнями створення резервного центру оброблення даних ІСФМ (РЦОД) для забезпечення катастрофостійкості критичних ІТ сервісів та удосконалення системи кібербезпеки, кіберзахисту та захисту інформації ІСФМ.

З метою реалізації електронної взаємодії з СПФМ відповідно до наказу Держфінмоніторингу від 24.12.2021 № 152 «Про введення у промислову експлуатацію ІТС «ЕК СФМ» з 04 січня 2022 року ІТС «ЕК СФМ» та її комплексна система захисту інформації введені в промислову експлуатацію у складі вузла ІСФМ. Протягом звітного періоду Держфінмоніторингом забезпечено роботу спеціалізованого програмного забезпечення ІТС «ЕК СФМ» у тестовому режимі без взяття на облік у ІСФМ інформації СПФМ.

У зв'язку з запровадженням воєнного стану з метою забезпечення можливістю приведення автоматизованих систем СПФМ у відповідність до нових форматів та способів подання/отримання інформації наказом Мінфіна від 07.04.2022 № 113 «Про внесення зміни до пункту 4 наказу Міністерства фінансів України від 04 червня 2021 № 322», зареєстрованого в Мін'юсті 22 квітня 2022 року за № 443/37779, набирання чинності наказу Мінфіна від 04 червня 2021 № 322 «Про затвердження порядку обміну інформацією з питань фінансового моніторингу», а відповідно прийому і взяття на облік інформації фінансового моніторингу, перенесено на перший понеділок четвертого місяця після припинення чи скасування воєнного стану.

З метою модернізації аналітичної складової шляхом запровадження та оновлення програмних засобів ІСФМ підготовлено тех-

нічні вимоги по реалізації підпроєкту Аналітичної системи «e-case фінансового моніторингу» як власними засобами, так і на підставі укладених договорів. У зв'язку зі скороченням видатків на ці цілі (постанова Кабінету Міністрів України від 10 березня 2022 № 245 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету») та воєнним станом, заходи тимчасово частково призупиненні.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 № 627 «Деякі питання єдиної державної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», забезпечувався доступ до інформаційних ресурсів державних органів – суб'єктів єдиної системи шляхом розширення API доступу до державних електронних інформаційних ресурсів, зокрема з використанням системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта», а також оновлення відповідних інформаційних ресурсів у сховищі даних ІСФМ.

З метою забезпечення цифрового розвитку, цифрової трансформації у сфері запобігання та протидії, у зв'язку з обмеженнями фінансування зазначених заходів з державного бюджету України, Держфінмоніторингом здійснюється визначення можливих інших джерел фінансування зазначених заходів та на підставі розроблених технічних вимог щодо реалізації зазначених проєктів проводиться пошук можливих міжнародних донорів.

8. МІЖВІДОМЧА ВЗАЄМОДІЯ

8.1. Взаємовідносини з регуляторами та іншими державними органами

У 2022 році, в умовах воєнного часу, міжвідомча взаємодія Держфінмоніторингу була сконцентрована на заходах з координації системи фінансового моніторингу, зокрема:

- *виконання стратегії розвитку національної системи фінансового моніторингу;*
- *забезпечення діяльності Ради з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;*
- *забезпечення координації стосовно виконання дій щодо удосконалення національної системи фінансового моніторингу за результатами 5-го раунду оцінки України Комітетом MONEYVAL;*
- *здійсненні безпосереднього обміну інформацією з СДФМ;*
- *виконання Програми стратегічного розвитку Держфінмоніторингу на період до 2024 року, затвердженої наказом Мінфіну від 17.01.2022 № 16;*
- *виконання Пріоритетів діяльності Держфінмоніторингу на період воєнного стану, погоджених Мінфіном;*
- *посиленні взаємодії з громадськістю.*

Крім того, представник Держфінмоніторингу бере участь у складі оперативної групи «Task Force» (рисунок 8.1) у напрямі виявлення, арешту активів, що належать особам, які організовують, забезпечують та провокують проведення агресивної війни РФ щодо України, як на території України так і за її межами, з метою подальшої їх передачі до державного бюджету України для відбудови її зруйнованої інфраструктури.

Рисунок 8.1. *Представник Держфінмоніторингу бере участь у засіданні оперативної групи «Task Force»*

Виконання стратегії розвитку національної системи фінансового моніторингу

Держфінмоніторинг, враховуючи вимоги воєнного стану, активно продовжував протягом 2022 року координувати виконання плану заходів з реалізації Основних напрямів розвитку системи ПВК/ФТ/ФРЗМЗ в Україні на період до 2023 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 року № 435-р.

Так, протягом звітного періоду Держфінмоніторингом аналізувалась та узагальнювалась інформація, що надходила на виконання цього Плану від органів державної влади, і у подальшому надсилалась до Кабінету Міністрів України.

Водночас, на виконання вимог вищевказаного розпорядження, за поданням Держфінмоніторингу, наказом Мінфіну від 17 січня 2022 року № 16 затверджено Програму стратегічного розвитку Державної служби фінансового моніторингу України на період до 2024 року.

Програма була підготовлена у співпраці з проєктом «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні, фаза II» (EUACI).

Метою Програми стало визначення заходів законодавчого, координаційного, практичного та інституційного характеру, спрямованих на забезпечення стабільного та ефективного розвитку Держфінмоніторингу, як невід'ємної складової національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Ключові положення Програми містять стратегічні пріоритети та цілі діяльності до 2024 року, зокрема щодо:

- *організації проведення третього раунду Національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії;*
- *цифрової трансформації у сфері запобігання та протидії (е-фінмоніторингу);*
- *приведення законодавства України у сфері запобігання та протидії у відповідність до міжнародних стандартів;*
- *інформаційно-аналітичного забезпечення та посилення інституційної спроможності Держфінмоніторингу в цілому;*
- *впровадженння комплексної адміністративної звітності в системі антилегалізаційного стримування;*
- *підвищення рівня кваліфікації фахівців з питань фінансового моніторингу, тощо.*

Комплексно у Програмі означено підхід, що ґрунтується на оцінці ризиків, який дозволить Держфінмоніторингу запровадити більш гнучкий комплекс заходів для того, щоб ефективніше зосередити свої ресурси і вживати превентивних заходів, які відповідають характеру ризиків для зосередження своїх зусиль у найбільш ефективний спосіб.

Діяльність Ради з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

Протягом 2022 року Держфінмоніторингом організовано проведення 2-х засідань (у форматі відеоконференції) Ради з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, утвореної постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 № 613, на яких обговорювалися важливі для системи фінансового моніторингу питання.

Насамперед, у звітному році діяльність Ради, як консультативно-дорадчого органу, була спрямована на розгляд та надання пропозицій державним органам щодо:

- *заходів у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ в умовах воєнного стану;*
- *презентації та схвалення Звіту про проведення НОР;*
- *участі Держфінмоніторингу у міжнародних заходах глобальної системи ПВК/ФТ;*
- *нормативно-правового забезпечення формування комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ;*
- *розгляду проблемних питань проведення оцінки ризиків ФРЗМЗ на національному рівні;*
- *розгляду результатів проведеного аналізу щодо внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України, в рамках виконання Плану дій MONEYVAL;*
- *нормативного врегулювання діяльності трастів в Україні;*
- *удосконалення законодавства щодо створення Єдиного реєстру рахунків фізичних і юридичних осіб та індивідуальних банківських сейфів, як єдиної державної інформаційної системи;*
- *здійснення нагляду за СПФМ з використанням РОП тощо.*

Забезпечення координації стосовно виконання плану дій щодо удосконалення національної системи фінансового моніторингу за результатами 5-го раунду оцінки України Комітетом MONEYVAL

Протягом 2018 – 2022 років Держфінмоніторинг забезпечував координацію виконання зацікавленими державними органами Плану дій щодо удосконалення національної системи фінансового моніторингу за результатами 5-го раунду оцінки України Комітетом MONEYVAL (далі – План дій).

За результатами проведеної спільної роботи Держфінмоніторингу та зацікавлених державних, правоохоронних органів забезпечено виконання 85% заходів з удосконалення системи фінансового моніторингу.

Ключовими заходами з виконання Плану дій є:

- *прийняття оновленого Базового Закону;*
- *внесення змін до Кримінального та Кримінально процесуального кодексів України, що стосуються сфери ПВК/ФТ;*
- *розроблення для правоохоронних та судових органів, у рамках Програми Європейського Союзу та Ради Європи «Партнерство заради належного врядування» (далі – PGG), Посібника з питань виявлення, розслідування та кримінального переслідування відмивання коштів;*
- *у рамках проєктів «Посилення заходів щодо протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму в Україні» (PGG) та «ДІЯ-ЄС: Заходи ЄС з питань протидії наркотикам та організованій злочинності, інтенсивне співробітництво та нарощування потенціалу для боротьби з організованою злочинністю у сфері наркоторгівлі вздовж «героїнового маршруту», розроблення Посібника щодо деяких аспектів здійснення фінансових розслідувань (дослідження фінансових відносин), що спрямований на формування розуміння поняття фінансового розслідування та підходів щодо його здійснення для працівників державних органів, діяльність яких пов'язана із протидією злочинам, у тому числі тим, що мають економічну складову, поверненням активів та корупції;*
- *на законодавчому рівні, запровадження інструментів перевірки достовірності наданої юридичними особами інформації про КБВ (контролерів) в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань – прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення регулювання кінцевої бенефіціарної власності та структури власності юридичних осіб»;*
- *створення БЕБ, до обов'язків якого входить забезпечення та здійснення фінансових розслідувань, в тому числі і у сфері ПВК/ФТ;*
- *запровадження комплексної системи адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ;*
- *прийняття СДФМ та іншими зацікавленими державними органами низку підзаконних нормативно-правових актів, з метою удосконалення системи фінансового моніторингу.*

Здійснення безпосереднього обміну інформацією з СДФМ

З метою підвищення ефективності здійснення нагляду за додержанням СПФМ вимог законодавства з питань ПВК/ФТ/ФРЗМЗ, у рамках підписаних спільних наказів про співпрацю з Мінфіном, НКЦПФР, Мін'юстом, Мінцифри та НБУ, Держфінмоніторингом протягом 2022 року надавалась зазначеним СДФМ наступна інформація, зокрема:

- *адміністративні дані щодо фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, які отримані Держфінмоніторингом від СПФМ;*
- *інформація щодо помилок, допущених СПФМ при поданні інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу;*
- *відомості щодо обліку СПФМ у Держфінмоніторингу;*
- *інформація про виявлені Держфінмоніто-*

рингом факти, що можуть свідчити про порушення СПФМ вимог законодавства;

- *відомості про аналіз методів та фінансових схем ВК/ФТ/ФРЗМЗ.*

Взаємодія з громадськістю

В умовах воєнного стану Держфінмоніторинг акцентовано забезпечує співпрацю з громадськістю, яка полягає насамперед у:

- *розміщенні на офіційному вебсайті Держфінмоніторингу повідомлень інформаційного характеру у сфері фінансового моніторингу та про діяльність Служби;*
- *розміщенні інформації про діяльність Держфінмоніторингу на власних сторінках у соціальних мережах Facebook, Twitter, LinkedIn, Telegram, YouTube.*

Так, з метою інформування учасників системи фінансового моніторингу та громадськості, на офіційному вебсайті Держфінмоніторингу у квітні 2022 року оприлюднено матеріали публічного звіту Голови Державної служби фінансового моніторингу України за 2021 рік.

Крім того, інформаційні агентства Bloomberg та The Washington Post опублікували статтю Голови Держфінмоніторингу Ігоря Черкаського «It's Time to Sanction Russia as the Terrorist State It's Become».

У вказаній статті Голова Державної служби фінансового моніторингу України детально поінформував світову спільноту про ризики та загрози, які спричинені агресією і терором РФ проти мирної України.

Разом з тим, проведено комунікаційну роботу із ключовими представниками громадського сектору України стосовно залучення інших формальних неформальних контактів до подальшої ізоляції РФ в антилегалізаційний сфері. Громадськістю 14.03.2022 р. створено повідомлення у Телеграм каналі «Інтернет Війська України» (https://t.me/ivukr/222).

Крім того, починаючи з травня місяця 2022 року на офіційному вебсайті Служби та сторінках Служби у соціальних мережах відбувалось щотижневе інформування громадськості про результати діяльності Держфінмоніторингу під час воєнного стану під рубрикою «Держфінмоніторинг: до перемоги України разом!».

Водночас, на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», у 2022 році Держфінмоніторинг продовжував сприяти діяльності Громадської ради при Держфінмоніторингу.

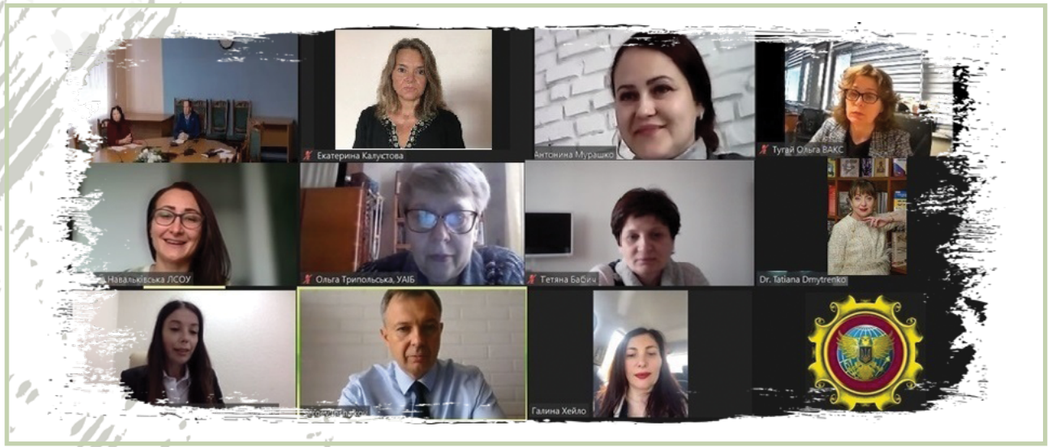

Рисунок 8.2. *Учасники засідання громадської ради*

Так, 27 вересня 2022 року відбулося (в режимі відеоконференції) третє засідання Громадської ради при Держфінмоніторингу. Під час засідання представники Держфінмоніторингу інформували членів Громадської ради про реалізацію Держфінмоніторингом політики у сфері запобігання і протидії під час воєнного стану. Також членами Громадської ради було обговорено звіт про роботу Громадської ради при Держфінмоніторингу та інші актуальні питання (рисунок 8.2).

Матеріали засідання Громадської ради при Держфінмоніторингу на постійній основі розміщуються на офіційному вебсайті Держфінмоніторингу.

Крім того, Держфінмоніторингом затверджено та виконано Орієнтовний план проведення консультацій з громадськістю на 2022 рік, який погоджено з Громадською радою при Держфінмоніторингу і розміщено на офіційному вебсайті Держфінмоніторингу.

Також, у рамках взаємодії з громадськістю Держфінмоніторингом протягом 2022 було розміщено 6 інформаційних матеріалів Держфінмоніторингу на Урядовому вебпорталі.

Відзначення 20-річчя з дня утворення Держфінмоніторингу

У рамках заходів, присвячених 20-річчю з дня утворення Держфінмоніторингу, до початку російської війни проти України, у січні 2022 році у стінах Служби відбулось урочисте засідання, на якому колектив Держфінмоніторингу вітали народний депутат України – Голова підкомітету з питань функціонування платіжних і інформаційних систем та запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики, Ольга Василевська-Смаглюк, керівництво Міністерства фінансів України, представники проєкту Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні (EUACI), проєкту Ради Європи PGG, державних органів, АТ «Укрпошта» та громадськості.

Під час засідання відбулись урочиста церемонія спецпогашення до 20-річчя Державної служби фінансового моніторингу України, презентація пам'ятної медалі «Державна служба фінансового моніторингу України» та представлення збірки матеріалів «Фінансова розвідка. 20 років розвитку та звершень».

8.2. Взаємодія з суб'єктами первинного фінансового моніторингу

Держфінмоніторингом у 2022 році на постійній основі здійснювався аналіз ефективності діяльності СПФМ у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ в умовах воєнного стану.

Так, на початку 2022 року, у рамках впровадження Електронного кабінету системи фінансового моніторингу для СПФМ був розроблений спеціалістами Держфінмоніторингу, за сприяння проєкту «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні, фаза II» (EUACI), навчальний відеокурс щодо використання Електронного кабінету (рисунок 8.3). Цей відеокурс складається з семи покрокових відеоінструкцій, які розміщені на сторінці Держфінмоніторингу у мережі Youtube.

У травні 2022 року підготовлено та доведено до відома СПФМ оновлені Рекомендації щодо виконання вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу на період воєнного часу, зокрема в частині виявлення підозрілих фінансових операцій, пов'язаних з країною-агресором, а також направлені для використання в роботі індикатори ризиковості операцій та клієнтів з РФ та РБ.

Водночас, у жовтні 2022 року Держфінмоніторингом на офіційному вебсайті розміщено роз'яснення щодо подання інформації про розбіжності відомостей про кінцевих бенефіціарних власників та інформації про відмову від встановлення (підтримання) ділових відносин.

Крім того, у листопаді 2022 року було до-

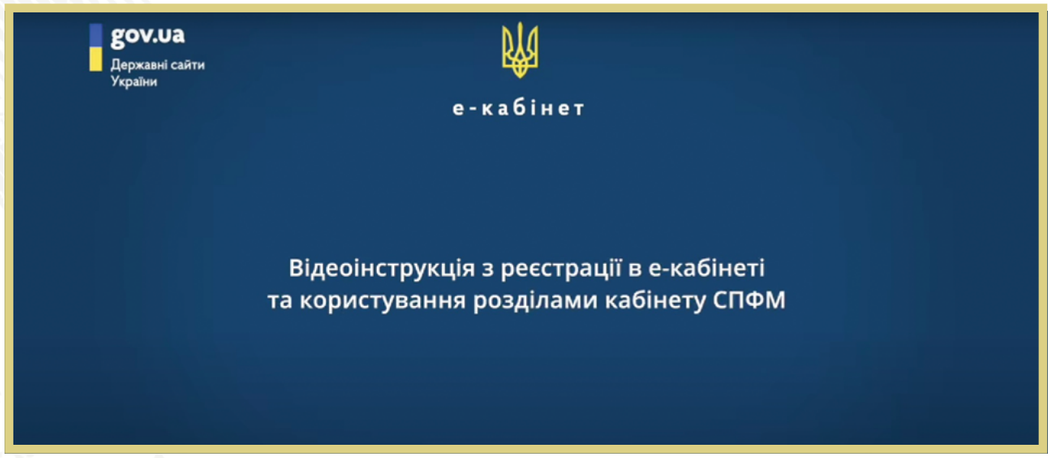

Рисунок 8.3. *Навчальний відеокурс*

ведено до відома СПФМ інформацію про оновлення рекомендацій стосовно подання інформації про фінансові операції після набрання чинності Закону України № 2736-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту фінансової системи України від дій держави, що здійснює збройну агресію проти України, та адаптації законодавства України до окремих стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) і вимог Директиви ЄС 2018/843».

8.3. Методичне забезпечення, навчання суб'єктів фінансового моніторингу

Незважаючи на складнощі, пов'язані з введенням на теренах України воєнного стану, Держфінмоніторинг не полишав роботу на методичній ниві.

Так, за сприяння Координатора проєктів ОБСЄ в Україні підготовлене видання «Огляд законодавства щодо регулювання віртуальних активів» (рисунок 8.4).

У виданні здійснено огляд законодавства з комплексного регулювання сфери обороту

Рисунок 8.4. *Титульна сторінка Огляду*

віртуальних активів, у тому числі щодо ПВК/ФТ/ФРЗМЗ двадцяти чотирьох країн світу.

Разом з тим, протягом 2022 року представники Держфінмоніторингу взяли участь у 17 освітніх заходах, що були організовані ДННУ «Академія фінансового управління», Інститутом права та післядипломної освіти Мін'юсту, Інститутом підвищення професійного рівня «Радник».

У зазначених заходах взяли участь понад 334 особи – представники суб'єктів фінансового моніторингу та наукового середовища.

Крім того, протягом 2022 року представниками Держфінмоніторингу взято участь у 57 освітніх заходах організованих Академією фінансового моніторингу, участь в яких взяли 1894 слухачі.

Загалом протягом 2022 року представники Держфінмоніторингу взяли участь у 74 освітніх заходах, проведених для 2228 осіб.

8.4. Національна оцінка ризиків

За координації Держфінмоніторингу у 2022 році завершено проведення чергової (третьої) Національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (рисунок 8.5).

НОР проведена відповідно до Методики, оновленої Держфінмоніторингом у 2021 році, з урахуванням існуючих змін у Рекомендаціях FATF, які у тому числі стосуються обов'язку країн щодо оцінки ризиків ФРЗМЗ та оцінки ризиків віртуальних активів, керівних настанов міжнародних організацій з питань оцінки ризиків ВК/ФТ/ФРЗМЗ, здійсненого аналізу світового досвіду проведення НОР, та в установленому законодавством порядку узгодженої з Мінфіном і схваленої Радою з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі – Рада).

Участь у проведенні НОР взяли: СДФМ, правоохоронні та розвідувальні органи, судові органи, інші державні органи, задіяні в антилегалізаційній сфері фінансового моніторингу, а також представники приватного та громадського сектору.

Звіт про проведення НОР погоджено Мінфіном та 29 грудня 2022 року схвалено на чотирнадцятому засіданні Ради.

В рамках НОР було:

- *проведено секторальні оцінки ризиків використання СПФМ з метою ВК/ФТ/ФРЗМЗ;*
- *проведено оцінку ризиків використання НПО з метою ВК/ФТ;*
- *здійснено аналіз організаційно-правових форм юридичних осіб;*
- *оцінено ризики використання віртуаль-*

Рисунок 8.5. *Титульна сторінка Звіту з проведення НОР*

них активів та постачальників послуг віртуальних активів з метою ВК/ФТ;

- *а також, вперше на національному рівні було оцінено ризики ФРЗМЗ в Україні.*

Результати НОР визначили сфери, вразливі до ВК/ФТ/ФРЗМЗ та в яких учасникам національної антилегалізаційної системи фінансового моніторингу слід звернути особливу увагу з метою мінімізації виявлених ризиків.

Так, за результатами третьої НОР було ідентифіковано 26 ризиків системи ПВК/ФТ/ФРЗМЗ, зокрема 8 з них присвоєно значення рівня «високий».

Крім того, результати НОР є основою для формування та корегування політики та пріоритетів у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ, застосування підходу, заснованого на оцінці ризику, та ефективного розподілу ресурсів у зазначеній сфері.

Наразі Держфінмоніторингом здійснюється узагальнення пропозицій учасників національної оцінки ризиків щодо здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та/або зменшення негативних наслідків виявлених ризиків.

Враховуючи рішення Ради про відтермінування оприлюднення Звіту на офіційному вебсайті Держфінмоніторингу (протягом місяця після скасування воєнного стану), Звіт про проведення НОР було направлено учасникам національної антилегалізаційної системи фінансового моніторингу для використання в роботі.

8.5. Комплексна адміністративна звітність

У 2022 році Держфінмоніторингом забезпечено збір, узагальнення та оприлюднення на офіційному вебсайті Держфінмоніторингу комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ за 2021 рік (оперативна інформація).

Також, Держфінмоніторингом здійснювались координаційні заходи щодо впровадження комплексної адміністративної звітності, зокрема, опрацьовано проєкти нормативно-правових актів учасників комплексної адміністративної звітності з питань визначення механізму збору даних з урахуванням Переліку показників комплексної адміністративної звітності, затвердженого наказом Мінфіну від 14 вересня 2021 року № 504.

Крім того, Держфінмоніторингом розроблено та затверджено форму адміністративної звітності «Звіт про основні показники діяльності Держфінмоніторингу у сфері запобігання та протидії», відповідно до якої запроваджено збір кількісної інформації про результати роботи Держфінмоніторингу у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ.

Наразі, Держфінмоніторингом було здійснено збір та узагальнення адміністративної звітності СДФМ, правоохоронних та судових органів за 2022 рік, яку розміщено на офіційному вебсайті.

Рисунок 8.6. *Схема формування комплексної адміністративної звітності*

9. ДІЯЛЬНІСТЬ АКАДЕМІЇ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

Академія фінансового моніторингу відповідно до своїх основних завдань проводить перепідготовку та підвищення кваліфікації спеціалістів з питань фінансового моніторингу в сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ, забезпечує єдиний підхід до перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів СДФМ, правоохоронних та судових органів, представників СПФМ, відповідальних за його проведення, а також представників іноземних держав та міжнародних організацій.

Упродовж 2022 року Академією забезпечувався безперервний освітній процес в умовах воєнного стану та карантину. За вказаний рік проведено низку заходів, присвячених актуальним питанням функціонування національної системи запобігання та протидії в умовах воєнного стану.

Під час навчання в Академії значна увага приділялася висвітленню питань про роботу з реєстрами в умовах воєнного стану, відстеженню фінансових операцій з криптовалютами, виявлення ризиків, зокрема, проведення фінансових операцій, пов'язаних з державою-агресором та ін.

На заняттях з підвищення кваліфікації, а також під час проведення тематичних семінарів слухачі кожної групи мали можливість спілкування, обговорення практичних ситуацій та проблемних питань з працівниками Держфінмоніторингу, а також представниками СДФМ, які є державними регуляторами для певних категорій СПФМ.

Серед викладачів Академії – представники Держфінмоніторингу як спеціально уповноваженого органу, державних регуляторів у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ – НБУ, Мінфіну, НКЦПФР, а також представники партнерських закладів вищої освіти, представники СПФМ – практики, представники експертного середовища.

За часи своєї діяльності Академією проведено підвищення кваліфікації для 21 421 фахівця з питань фінансового моніторингу.

У 2022 році в Академії фінансового моніторингу пройшли навчання 1 670 слухачів:

- *979 фахівців – представників правоохоронних, розвідувальних, судових та інших органів державної влади (рисунок 9.1);*
- *691 фахівець – відповідальні особи СПФМ (рисунок 9.2).*

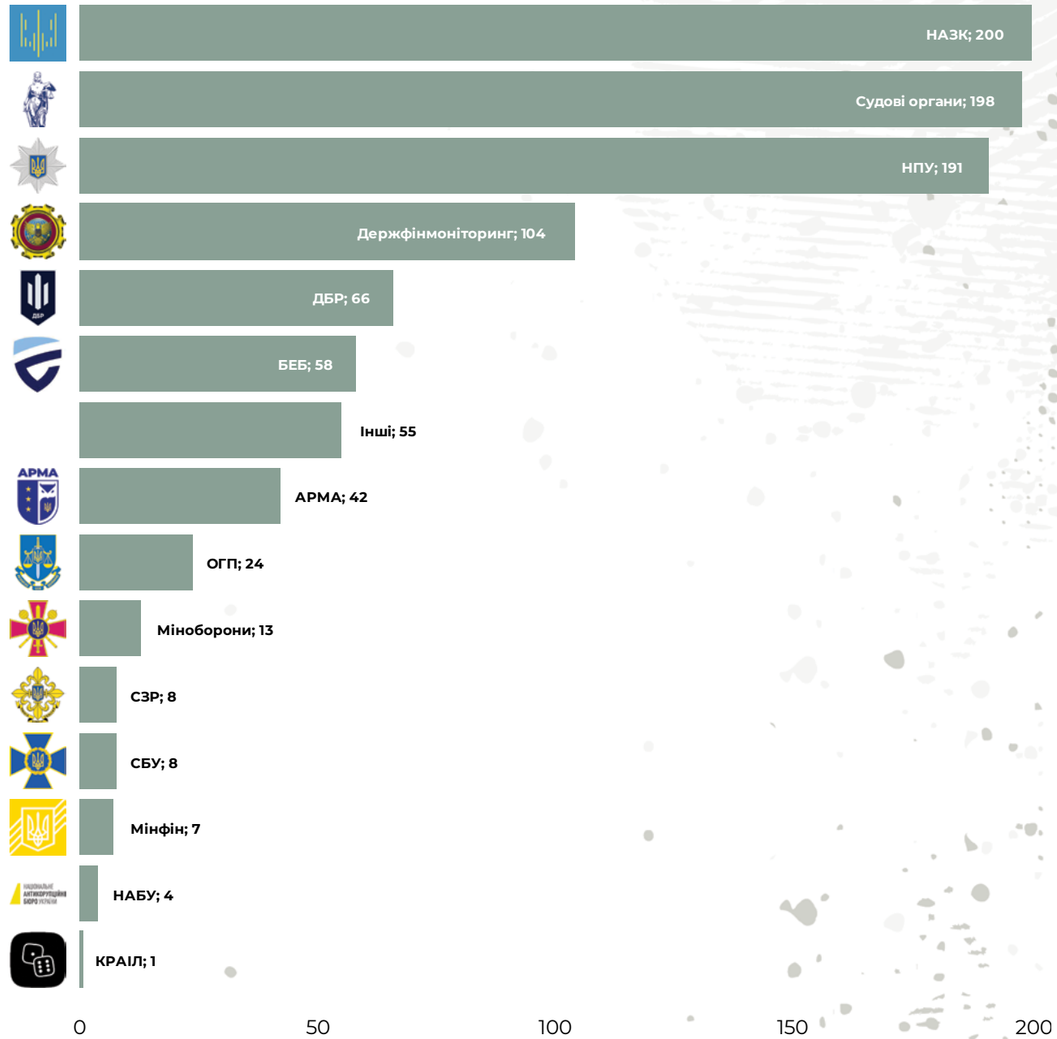

Рисунок 9.1. *Кількість представників органів влади, що пройшли навчання у 2022 році*

У 2022 році Академією проведено тематичні вебінари, в яких взяли участь 209 представників СПФМ. Основною тематикою семінарів було:

- *Здійснення фінансового моніторингу в сучасних умовах: як працювати з реєстрами в умовах воєнного часу та робота з криптовалютами;*
- *Фінансовий моніторинг в умовах сьогодення. Ризики проведення фінансових операцій, пов'язаних з державою-терористом;*
- *Нотаріус як суб'єкт первинного фінансового моніторингу.*

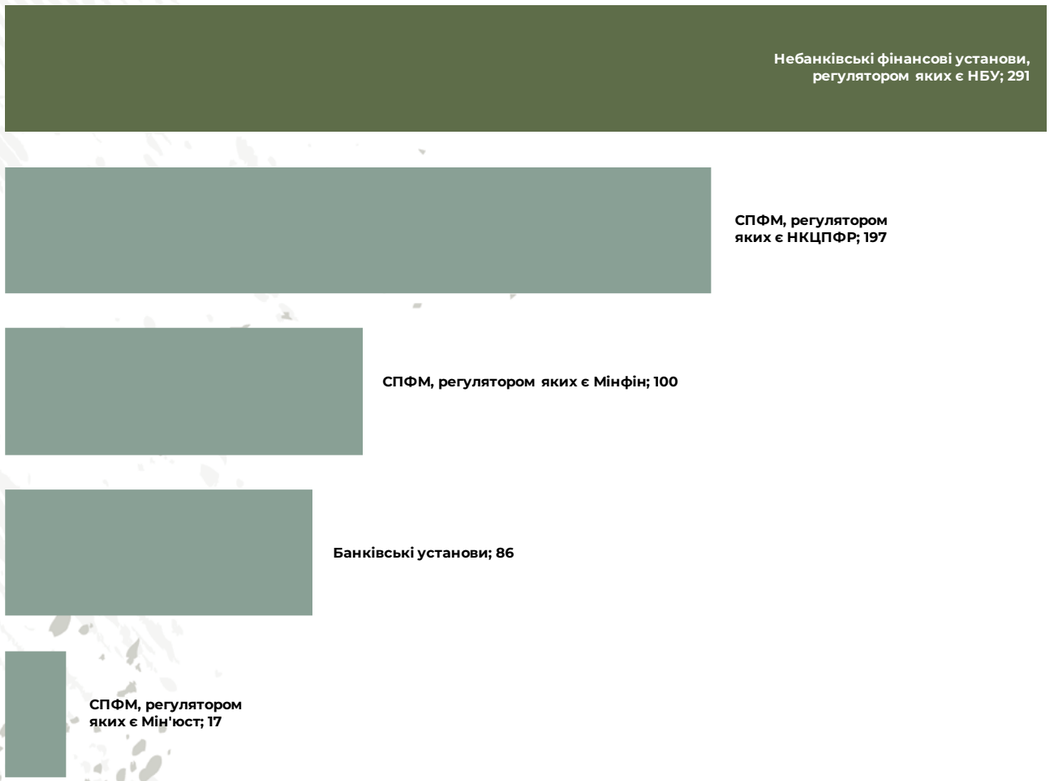

Рисунок 9.2. *Кількість відповідальних працівників СПФМ, що пройшли навчання у 2022 році*

Динаміка показників навчання в Академії наведена на рисунку 9.3.

Завдяки тісній співпраці Академії з Держфінмоніторингом, представниками партнерських організацій з приватного сектору, експертним та науковим середовищем, участі представників Академії в різноманітних заходах національного та міжнародного рівня у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ, а також постійному зворотному зв'язку із слухачами створено можливості для вивчення актуальних питань і проблем системи запобігання та протидії, що дозволяє реалізовувати затребувані з практичної точки зору освітні продукти.

Пріоритетами розвитку Академії є створення актуального навчального продукту, що відповідає запитам суб'єктів фінансового моніторингу та викликам, з якими вони зустрічаються в своїй практичній діяльності, зокрема, шляхом проведення тематичних заходів у форматі вебінарів, а також забезпечення надійного та безперервного освітнього процесу в сучасних нестабільних умовах.

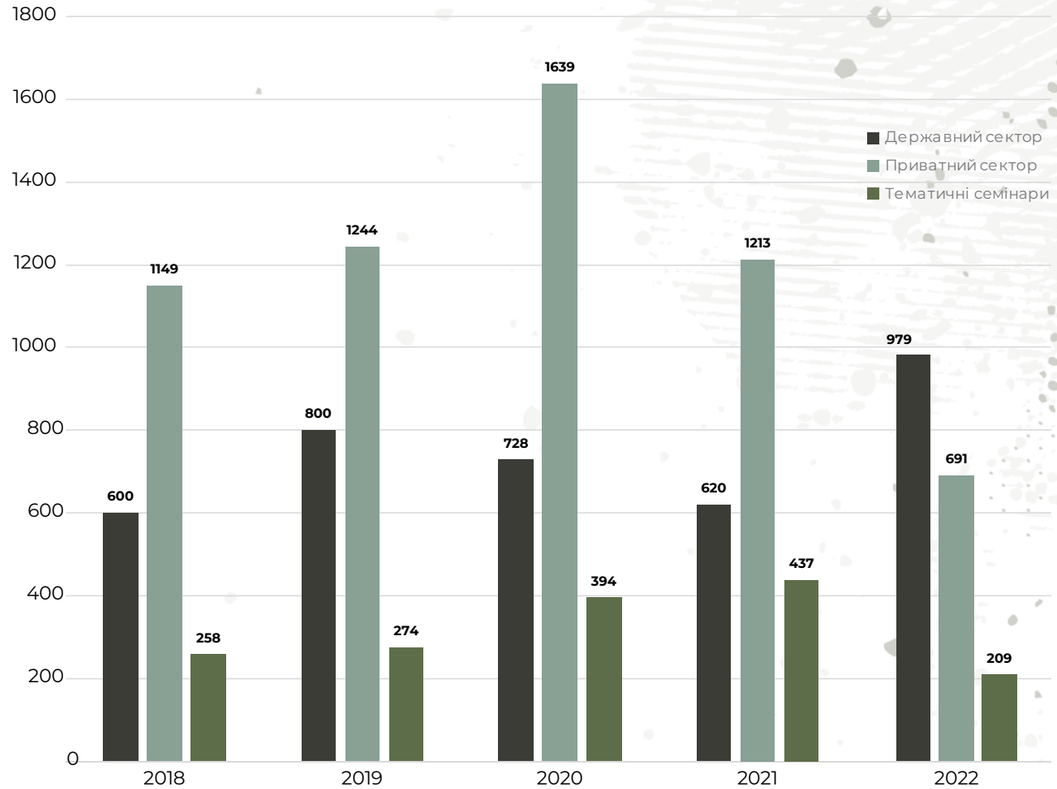

Рисунок 9.3. *Динаміка навчання в Академії за 2018 – 2022 роки*

10. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

10.1. Робота з міжнародними організаціями

Однією з важливих складових діяльності Держфінмоніторингу є налагодження співпраці з міжнародними установами та іноземними партнерами, які відповідають за організацію ефективної протидії ВК/ФТ/ФРЗМЗ.

Протягом 2022 року Держфінмоніторинг активно співпрацював з провідними міжнародними організаціями та установами, які опікуються питаннями ПВК/ФТ/ФРЗМЗ, такими як: Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), Егмонтська група підрозділів фінансової розвідки, Рада Європи (Комітет Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL)), Європейський Союз, Організація Об'єднаних Націй (ООН), Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), та іншими міжнародними організаціями, зокрема щодо застосування до РФ та РБ санкцій за розпочату широкомасштабну, неспровоковану, кровопролитну війну проти мирної України.

У 2022 році представниками Держфінмоніторингу представлено досвід України у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ, покращено співробітництво та здобуто досвід у ході семінарів міжнародного рівня, які проводились за сприяння провідних міжнародних організацій, а також здобуто нові знання у ході участі в навчальних заходах, організованих в рамках надання Держфінмоніторингу міжнародної технічної допомоги.

Крім того, Держфінмоніторинг, відповідно до покладених на нього завдань, укладає міжнародні договори міжвідомчого характеру (Меморандуми про взаєморозуміння) з підрозділами фінансової розвідки іноземних країн. Протягом 2003 – 2022 років Держфінмоніторингом підписано 81 Меморандум.

У 2022 році підписано Меморандум про взаєрозуміння з ПФР Люксембургу, а також поведено переговори щодо підписання Меморандумів з ПФР Туркменістану, ПФР Азербайджанської Республіки, ПФР Республіки Гватемала, ПФР Королівства Швеція, ПФР Республіки Ель-Сальвадор.

До того ж Держфінмоніторингом проведено процедуру припинення міжнародних договорів міжвідомчого характеру, укладених з Федеральною службою по фінансовому моніторингу РФ та Департаментом фінансового моніторингу Комітету державного контролю РБ, за результатами якої зазначені договори офіційно розірвано.

10.1.1. Співробітництво з Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF)

Протягом звітного періоду здійснювався постійний обмін інформацією між FATF та Держфінмоніторингом стосовно ситуації в Україні, пов'язаної з повномасштабним вторгненням РФ, а саме, Держфінмоніторингом на адресу FATF направлено 11 листів стосовно виключення РФ з FATF та внесення РФ та РБ до санкційного списку FATF.

Крім того, представник Держфінмоніторингу взяв участь у засіданнях ICRG та Пленарних засіданнях FATF, які відбулись у м. Берлін, Федеративна Республіка Німеччина (06 – 07 та 12 – 17 червня, у гібридному форматі) та м. Париж, Французька Республіка (18 – 21 жовтня 2022 року).

Рисунок 10.1. *Представник Держфінмоніторингу бере участь в одному із Пленарних засідань FATF в онлайн-режимі*

За результатами участі у Пленарних засіданнях FATF, а також з урахуванням офіційних звернень Держфінмоніторингу, FATF опублікувала на своєму офіційному вебсайті 3 Публічні заяви щодо РФ, а також окрему публічну позицію щодо збройної агресії РФ проти України, викладену у Декларації Міністрів FATF.

Як наслідок, FATF:

- *Висловила глибоке співчуття з приводу безпідставних втрат людей, страждань і руйнувань, спричинених триваючим російським вторгненням в Україну;*
- *Заявила, що дії РФ порушують основні принципи FATF, які спрямовані на сприяння безпеці, захищеності та цілісності фінансової системи;*
- *Закликала всі юрисдикції бути пильними щодо можливих ризиків від обходу заходів, застосованих до РФ з метою захисту міжнародної фінансової системи;*
- *Застосувала жорсткі санкції до РФ, якими суттєво обмежила її права як члена FATF. А також зазначила, що буде моніторити ситуацію з метою належної реакції на події, які розвиватимуться.*

Враховуючи те, що відповідно до Мандату FATF всі рішення приймаються консенсусом (а не більшістю голосів членів), питання включення РФ до санкційного списку FATF продовжує обговорюватись між країнами-членами та спостерігачами в рамках наступних заходів FATF.

10.1.2. Співробітництво з Егмонтською групою підрозділів фінансової розвідки (EG)

За результатами міжнародної співпраці Держфінмоніторингу, Головою EG визнано внесок ПФР України у діяльність EG, за що Держфінмоніторингом у 2022 році отримано відповідну відзнаку.

Протягом звітного періоду Держфінмоніторингом направлено 8 листів EG щодо виключення РФ та РБ з EG.

28 – 31 січня, а також 01 – 04 лютого 2022 року представники Держфінмоніторингу взяли участь у закритому засіданні Голів ПФР та Комітету EG щодо проєкту з оновлення IT, засіданні IT спеціалістів EG та засіданнях Робочих груп EG.

10 – 15 липня 2022 року, представники Держфінмоніторингу взяли участь у 28-му Пленарному засіданні EG, яке проходило у м. Рига (Латвійська Республіка) (рисунок 10.2).

Під час зазначеного засідання в контексті обговорення нових механізмів підвищення ефективності ПФР у середовищі, орієнтованому на ризики, взято участь у трьох сесіях щодо багатостороннього обміну інформацією (було звернуто увагу на багатосторонні механізми обміну інформацією, зокрема на складні схеми ВК/ФТ, що включають кілька юрисдикцій); способів встановлення ефективних пріоритетів у внутрішньому та міжнародному співробітництві (було звернуто увагу на питання управління ефективністю ПФР та пріоритетності діяльності ПФР, пов'язаної з внутрішнім та міжнародним співробітни-

цтвом); шляхів посилення ролі ПФР у національній системі протидії ВК/ФТ (досліджено, як ПФР можуть посилити свою роль як провідних інституцій системи протидії ВК/ФТ).

Рисунок 10.2. *Пленарне засідання EG*

Крім того, у ході 28-го Пленарного засідання EG представниками Держфінмоніторингу, за підтримки ECOFEL, ініційовано Робочу групу з віртуальних активів, направлену на покращення спроможності Держфінмоніторингу та інших ПФР з аналізу та розслідування злочинів з використанням віртуальних активів за участі фізичних та юридичних осіб з РФ, а також їх колаборантів та пов'язаних з ними осіб.

У ході операційної навчальної сесії представником Держфінмоніторингу разом з представником FATF та ПФР Бельгії представлено ключові результати та практичні рішення щодо глобальних та національних заходів з повернення активів. Варто зазначити, що ПФР України виступив одним із лідерів проєкту EG «Повернення активів – Роль ПФР», разом з ПФР Бельгії. Під час презентації було наголошено на важливості координації та співпраці для ефективного повернення активів з метою попередження та протидії злочинній діяльності. Наразі це питання є особливо важливим в контексті боротьби з російською терористичною війною проти України.

Серед іншого, представниками Держфінмоніторингу проведено ряд робочих зустрічей з представниками ПФР-партнерів, на яких обговорено питання покращення обміну інформацією, міжнародної співпраці, у тому числі виключення ПФР РФ з EG та здійснення інших кроків, направлених на обмеження участі РФ у міжнародних організаціях та збереження цілісності глобальної фінансової системи.

Під час усіх зустрічей, виступів та засідань представниками Держфінмоніторингу здійснювалися кроки націлені на обмеження/виключення ПФР РФ з числа міжнародних організацій, мандатом яких є ПВК/ФТ/ФРЗМЗ. Також, за можливості доносилася правдива інформація щодо неспровокованої терористичної війни РФ проти мирної України.

Крім того, представники Держфінмоніторингу взяли участь у засіданнях Робочих груп EG та віртуальному засіданні EUROPE II.

06 – 07 вересня 2022 року представники Держфінмоніторингу взяли участь у Міжнародному вебінарі з нагляду та розслідування щодо віртуальних активів, організованому TATWG разом із MENAFATF.

28 вересня 2022 року представники Держфінмоніторингу взяли участь у регіональному онлайн-семінарі ECOFEL: «Співпраця та обмін інформацією між підрозділами фінансової розвідки, правоохоронними органами та прокуратурою».

12 – 13 жовтня 2022 року представники Держфінмоніторингу взяли участь у міжнародній гібридній конференції у м. Будапешт (Угорщина), присвяченій співпраці між національними митними органами та ПФР, організованій Програмою ПВК/ФТ Всесвітньої митної організації, EG та ПФР Угорщини.

13 грудня 2022 року представники Держфінмоніторингу взяли участь у позасесійному онлайн засіданні Голів ПФР EG щодо обговорення Звіту Комітету EG щодо Плану дій для захисту інтересів та цілей EG у відповідь на вторгнення РФ в Україну та погодження рекомендованих дій.

За результатами засідання 15 грудня 2022 року Голова EG оприлюднила Заяву, в якій виразила глибоку стурбованість руйнівними наслідками російської військової агресії проти України та їх негативним впливом на ПФР України. Виходячи з прерогативи захисту інтересів, цілей та завдань EG, як зазначено в Статуті та Принципах щодо обміну інформацією між ПФР EG, погоджено суттєве обмеження прав ПФР РФ як члена EG.

10.1.3. Співробітництво з Радою Європи

Комітет експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL)

Протягом звітного періоду Держфінмоніторингом велась активна комунікація із Комітетом MONEYVAL щодо застосування FATF санкцій до РФ.

Так, через Голову MONEYVAL направлено офіційні листи щодо жорсткої та адекватної реакції FATF на війну РФ проти України шляхом внесення РФ до санкційного списку FATF та виключення її з членів цієї поважної організації.

Крім того, представники Держфінмоніторингу взяли участь у засіданні Робочої групи з оцінок та 63-ому Пленарному засіданні Комітету MONEYVAL, які проходили у м. Страсбург, Французька Республіка (16 – 20 травня в гібридному форматі).

У ході засідань представники Держфінмоніторингу взяли участь в розгляді та затвердженні:

- *стратегічного бачення Глобальної мережі;*
- *звітів про прогрес Республіки Угорщина, Словенії, Республіки Молдова, о. Мен, Республіки Болгарія, Князівства Ліхтенштейн, Албанії (Україна була країною-рапортером, що брала участь у оцінці прогресу Албанії) у рамках оціночних процедур 5-го раунду взаємних оцінок для країн-членів Комітету MONEYVAL;*
- *заявки Ісламського банку розвитку на отримання статусу спостерігача;*
- *стану справ щодо підготовки Типологій Комітетом MONEYVAL тощо.*

Зазначене Пленарне засідання стало першим засіданням після виключення РФ з Ради Європи та Комітету MONEYVAL та відповідно проходило без участі РФ.

На зазначеному Пленарному засіданні планувався розгляд питання щодо заходів, що вживаються нашою державою з метою дотримання Процедур, пов'язаних із впровадженням програми добровільного дотримання податкового законодавства, однак питання було перенесено у зв'язку із запровадженням воєнного стану в України.

Також, протягом звітного періоду, Держфінмоніторингом, на запит Секретаріату MONEYVAL, надіслано інформацію щодо:

- *оцінки суттєвості країн і юрисдикцій MONEYVAL;*
- *ситуації, пов'язаної з ризиком та міжнародним співробітництвом в контексті співпраці з Румунією, Північною Македонією, Азербайджанською Республікою та Чорногорією.*

05 – 09 грудня 2022 року представник Держфінмоніторингу взяв участь у засіданнях Робочої групи з оцінок та 64-му Пленарному засіданні Комітету MONEYVAL.

Під час засідання обговорювались проєкти звітів Естонської Республіки та Князівства Монако в рамках оціночних процедур 5-го раунду взаємних оцінок для країн-учасників Комітету MONEYVAL.

Також, на Пленарному засіданні були розглянуті:

- *Стратегія MONEYVAL на 2023 – 2027 роки;*
- *нові шаблони звітування про прогрес;*
- *методи для подальшого звітування про прогрес Андорри;*
- *стан справ щодо підготовки Типологій Комітетом MONEYVAL;*
- *5 звітів про прогрес Грузії, Кіпру, Чехії, Словаччини та о. Мен;*
- *звіти в рамках 5-го раунду оцінки Естонської Республіки та Князівства Монако.*

Конференція Сторін Конвенції Ради Європи № 198 – стан імплементації у сфері боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму з боку України та досвід іноземних країн, моніторинговий механізм та інші питання

15 – 16 листопада 2022 року, в режимі відеоконференції, представник Держфінмоніторингу взяв участь в 14-му засіданні Конференції сторін Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму (C198-COP).

Також, 17 листопада 2022 року, в режимі відеоконференції, представник Держфінмоніторингу взяв участь у спільному засіданні Конференції Сторін Конвенції Ради Європи CETS 198 та Комітету експертів з питань дії Європейських конвенцій про співробітництво у кримінальних справах, на якому обговорювалися та розглядалися питання розвитку інструментів Ради Європи у сфері повернення злочинних активів, управління та розподілу конфіскованих активів, а також конфіскації без судимості.

Крім того, в рамках співпраці з Радою Європи, представники Держфінмоніторингу взяли участь у Презентації правового висновку на проєкт Закону 6131-2 та Тематичному круглому столі щодо обговорення правового висновку на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення механізмів валідації інформації про кінцевих бенефіціарних власників та структуру власності».

20 – 22 вересня 2022 року представники Держфінмоніторингу взяли участь в онлайн-семінарі: «Порівняльні рішення та належні практики стратегічного аналізу».

20 – 21 грудня 2022 року представник Держфінмоніторингу взяв участь в онлайн-семінарі з питань протидії корупції, відмиванню грошей та фінансуванню тероризму.

10.1.4. Співробітництво з Європейським Союзом

Міністерство закордонних справ Данії та Європейська Комісія в рамках проєкту «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні, фаза II» (EUACI)

У звітному періоді, за сприяння проєкту, було забезпечено:

- *проведення робочої зустрічі з аудиторами з оцінки проєкту;*
- *проведення навчальних курсів: «Основи кібербезпеки: принципи, фреймворки, архітектури, практики та інструментарій», «Excel bas», «Excel adv», «VM-VSFT7 (VMware vSphere: Fast Track [V7])»;*
- *друк підготовленої Держфінмоніторингом Збірки матеріалів «Фінансова розвідка України. 20 років розвитку та звершень»;*
- *переклад та макетування Типологічного дослідження Держфінмоніторингу за 2021 рік;*
- *отримання комп'ютерного обладнання для реалізації повноважень Держфінмоніторингу;*
- *впровадження застосунку «е-кабінет» для учасників системи фінансового моніторингу;*
- *сприяння у фінансуванні службових відряджень.*

Глобальний фонд Європейського Союзу з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму

07 липня 2022 року представники Держфінмоніторингу взяли участь в онлайн Глобальному вебінарі на тему: «Реєстри бенефіціарної власності, цільові фінансові санкції і пошук активів: дорога до глобальних реєстрів активів?».

15 листопада 2022 року представники Держфінмоніторингу взяли онлайн участь у вебінарі на тему: «Прозорість бенефіціарної власності та складні структури власності».

Рада асоціації між Україною та ЄС

Протягом звітного періоду, Держфінмоніторингом, в межах компетенції, надано інформацію щодо виконання Плану заходів з підготовки української делегації для участі у 8-му засіданні Ради асоціації між Україною та ЄС.

10.1.5. Співробітництво з Організацією Об'єднаних Націй

Управління ООН з питань наркотиків та злочинності (UNODC)

13 грудня 2022 року Держфінмоніторингом проведено зустріч із представниками Управління ООН з наркотиків і злочинності, для участі у якій були запрошені учасники системи фінансового моніторингу України. Під час активного та тривалого обговорення, відбувся конструктивний обмін думками між учасниками системи ПВК/ФТ та представниками Управління ООН з наркотиків і злочинності з метою обговорення поточного стану справ у діяльності відповідних державних органів, а також їх потреб, які дозволять виконувати поставлені завдання більш ефективно та продуктивно.

Програмний офіс ООН в Республіці Казахстан

21 – 23 червня 2022 року представник Держфінмоніторингу, у ролі спікера, взяв участь в онлайн форматі у міжнародному форумі на тему: «Проведення фінансових розслідувань і співпраця компетентних органів у боротьбі з відмиванням коштів», в м. Алмати (Республіка Казахстан).

10.1.6. Співробітництво з Організацією з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ)/Координатором проєктів ОБСЄ в Україні

У рамках реалізації проєкту міжнародної технічної допомоги Координатора проєктів ОБСЄ в Україні: «Зміцнення готовності системи фінансового моніторингу протистояти відмиванню коштів та фінансуванню тероризму», Держфінмоніторингом підготовлено видання на тему: «Огляд законодавства щодо регулювання віртуальних активів».

За сприяння ОБСЄ та Управління ООН з питань наркотиків та злочинності, в періоди 20 – 21 жовтня, 10 – 11 листопада та з 5 – 7 грудня 2022 року у м. Відень (Республіка Австрія), представники Держфінмоніторингу разом з представниками інших державних органів України взяли участь у заходах, організованих у рамках позабюджетного проєкту «Інноваційні політичні рішення щодо зменшення ризиків з відмивання грошей, пов'язаних з віртуальними активами». Основна мета проведених заходів спрямована на презентацію вищезазначеного Проєкту, а також обговорення поточного стану проблематики відмивання коштів через віртуальні активи.

10.1.7. Співробітництво з Організацією за демократію та економічний розвиток (ГУАМ)

У звітному періоді, представники Держфінмоніторингу взяли участь у 24-тому засіданні Робочої групи щодо питань координації боротьби з корупцією.

10.2. Обмін інформацією з іноземними підрозділами фінансової розвідки

Держфінмоніторинг забезпечує взаємодію та інформаційний обмін з компетентними органами іноземних держав і міжнародними організаціями, діяльність яких спрямована на ПВК/ФТ/ФРЗМЗ.

У 2022 році Держфінмоніторингом забезпечено взаємодію та інформаційний обмін з компетентними органами іноземних держав і міжнародними організаціями. Держфінмоніторинг співпрацював зі 147 ПФР.

Протягом 2022 року Держфінмоніторингом направлено 1 242 запити до 147 ПФР іноземних держав та отримано 965 відповідей на запити від 104 ПФР іноземних держав.

Також, Держфінмоніторингом було отримано 245 запитів від 46 іноземних ПФР та надано 395 відповідей до 67 ПФР іноземних держав (рисунок 10.3).

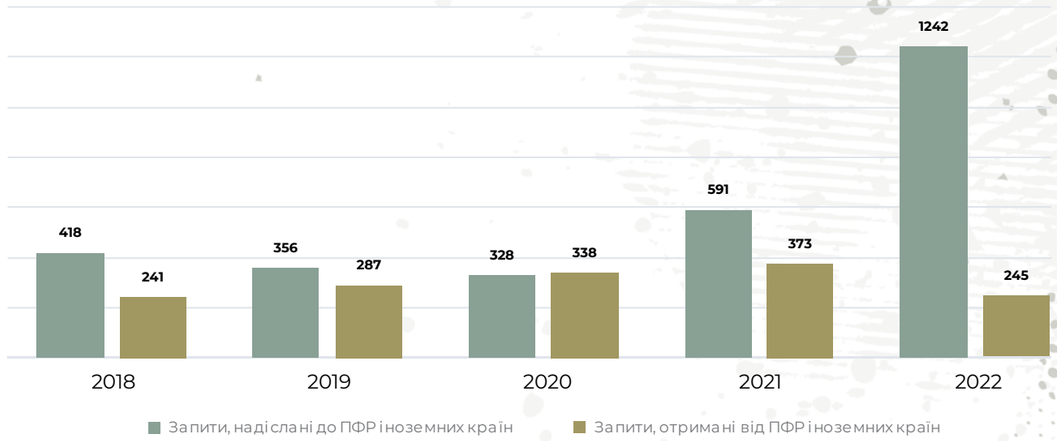

Рисунок 10.3. *Статистика надісланих та отриманих запитів*

У 2022 році Держфінмоніторингом найбільш активний обмін інформацією, в частині направлення запитів, здійснювався з:

- *ПФР Республіки Кіпр (відправлено 59 запитів);*
- *ПФР Швейцарської Конфедерації (відправлено 54 запити);*
- *ПФР Сполучених Штатів Америки (відправлено 46 запитів);*
- *ПФР Республіки Польща (відправлено 43 запити);*
- *ПФР Об'єднаних Арабських Еміратів (відправлено 38 запитів);*
- *ПФР Сполученого Королівства (відправлено 37 запитів).*

Також у 2022 році найбільшу кількість запитів Держфінмоніторингом отримано від:

- *ПФР Республіки Польща (отримано 36 запитів);*
- *ПФР Латвійської Республіки (отримано 32 запити);*
- *ПФР Словацької Республіки (отримано 22 запити);*
- *ПФР Чеської Республіки (отримано 17 запитів);*
- *ПФР Литовської Республіки (отримано 11 запитів);*
- *ПФР Сполучених Штатів Америки (отримано 9 запитів);*
- *ПФР Князівства Ліхтенштейн (отримано 8 запитів).*

11. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОБОТИ ДЕРЖФІНМОНІТОРИНГУ У 2023 РОЦІ

Стратегічна ціль 1	Стратегічна ціль 2	Стратегічна ціль 3
✔ Проведення аналізу фінансових операцій, співпраця, взаємодія та інформаційний обмін з правоохоронними, розвідувальними та іншими державними органами	✔ Забезпечення вжиття організаційних та практичних заходів міжнародного характеру у співпраці із зацікавленими державними установами	✔ Удосконалення міжвідомчої взаємодії між органами державної влади – учасниками національної системи ПВК/ФТ та надання методологічної, методичної та іншої допомоги СПФМ
Шляхи реалізації:	**Шляхи реалізації:**	**Шляхи реалізації:**
✔ Встановлення каналів фінансування осіб, які можуть бути пов'язані з фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, з колабораційною діяльністю, пособництвом державі-агресору, найманством або державною зрадою	✔ Здійснення заходів щодо виключення РФ з FATF та включення РФ до «чорного списку» FATF	✔ Проведення на постійній основі засідань Ради з питань ПВК/ФТ/ФРЗМЗ (постанова КМУ №613 від 08.09.2016)
✔ Виявлення злочинних доходів та спроб їх легалізації в умовах воєнного стану, розкриття схем нецільового використання бюджетних коштів, призначених для відновлення зруйнованої інфраструктури, а також гуманітарної або безоплатної допомоги та благодійних пожертв	✔ Здійснення заходів щодо відключення ПФР РФ від захищеного вебсайту EG та виключення РФ з членства в EG	✔ Координація діяльності органів державної влади в ході виконання Плану заходів з реалізації Основних напрямів розвитку системи ПВК/ФТ/ФРЗМЗ в Україні на період до 2023 року та інформування про результати його виконання Кабінету Міністрів України
✔ Участь у роботі спільних (міжвідомчих) робочих груп за напрямом протидії військовим злочинам, а також іншим кримінальним правопорушенням	✔ Забезпечення співробітництва та участь у міжнародних заходах Комітету MONEYVAL, зокрема пленарних засіданнях, навчальних заходах та спільних типологічних дослідженнях MONEYVAL	✔ Організації та проведення засідань робочих груп з розгляду проблемних питань СПФМ та аналізу ефективності заходів, що вживаються ними для ПВК/ФТ/ФРЗМЗ

Шляхи реалізації:	Шляхи реалізації:	Шляхи реалізації:
✔ Здійснення поглибленої співпраці з EG	✔ Участь у діяльності Конференції Сторін Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму CETS № 198	✔ Забезпечення узагальнення та оприлюднення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ на офіційному вебсайті Держфінмоніторингу
✔ Здійснення дослідження методів та фінансових схем ВК/ФТ/ФРЗМЗ, та доведення їх до відома учасників системи ПВК/ФТ/ФРЗМЗ	✔ Вжиття, в межах компетенції, заходів щодо реалізації рекомендацій Європейської Комісії, зазначених у Висновку Європейської Комісії щодо заявки України на членство в Європейському Союзі у частині забезпечення відповідності національного законодавства міжнародним стандартам у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ	✔ Доведення до відома суб'єктів фінансового моніторингу методологічних рекомендацій щодо виконання вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу на період воєнного стану, зокрема в частині виявлення підозрілих фінансових операцій, пов'язаних з РФ та РБ
✔ Формування змін до переліку осіб, які пов'язані з провадженням терористичної діяльності або щодо яких застосовано міжнародні санкції, забезпечення його оновлення та доведення до відома суб'єктів фінансового моніторингу	✔ Активізація співпраці з міжнародними організаціями, країнами-донорами, здійснення заходів із залучення технічної та експертної допомоги	
✔ Надання правоохоронним (розвідувальним) органам узагальнених (додаткових узагальнених) матеріалів	✔ Укладання міжнародних договорів міжвідомчого характеру (Меморандумів про взаєморозуміння) з ПФР іноземних країн	
✔ Співпраця з державними регуляторами та забезпечення у взаємодії з НБУ, наглядовими та правоохоронними органами реалізації комплексу заходів, спрямованих на запобігання участі фінансових організацій у здійсненні незаконних фінансових операцій	✔ Підготовка пропозицій щодо застосування заходів впливу до відповідних держав (уповноважених органів цих держав) у разі порушення останніми принципів (правил, статутів, керівних положень і т.д.) міжнародних організацій, членами яких вони є (в умовах війни росії проти України)	

Стратегічна ціль 4	Стратегічна ціль 5
✔ Оперативне відпрацювання проєктів законів та інших нормативно-правових актів, які стосуються функціонування системи фінансового моніторингу та її суб'єктів	✔ Забезпечення функціонування та розвитку ІСФМ
Шляхи реалізації:	**Шляхи реалізації:**
✔ Участь у забезпеченні імплементації та реалізації положень нових міжнародних стандартів у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ	✔ Забезпечення стабільної роботи ІСФМ
✔ Участь у розробці проєктів нормативно-правових актів, а також в удосконаленні та уточненні окремих норм законодавства з питань ПВК/ФТ/ФРЗМЗ	✔ Забезпечення захисту інформації, кібербезпеки та кіберзахисту ІСФМ
	✔ Забезпечення розвитку захищеної інформаційно-комунікаційної системи «е-кабінетів системи фінансового моніторингу» для цифрової трансформації інформаційного обміну між суб'єктами системи фінансового моніторингу

ДОДАТКИ

Додаток А

Перелік прийнятих у 2022 році нормативно-правових актів, розроблених Держфінмоніторингом

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 року № 498 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2016 року № 613».

2. Наказ Міністерства фінансів України від 14 січня 2022 року № 12 «Про внесення змін у додаток до Умов, диференційованих показників і розмірів преміювання керівника Державного підприємства «Експлуатаційно-майнове управління», що належить до сфери управління Державної служби фінансового моніторингу України», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 01 лютого 2022 року за № 126/37462.

3. Наказ Міністерства фінансів України від 17 січня 2022 року № 16 «Про затвердження Програми стратегічного розвитку Державної служби фінансового моніторингу України на період до 2024 року».

4. Наказ Міністерства фінансів України від 07 квітня 2022 року № 113 «Про внесення змін до пункту 4 наказу Міністерства фінансів України від 04 червня 2021 року № 322», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 22 квітня 2022 року за № 443/37779.

Додаток Б

Перелік скорочень

- ***APG*** *– Азіатсько-Тихоокеанська група по боротьбі з відмиванням коштів*
- ***ECOFEL*** *– Егмонтський центр передового досвіду та лідерства підрозділів фінансової розвідки*
- ***EG*** *– Егмонтська група підрозділів фінансової розвідки*
- ***FATF*** *– Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей*
- ***ICRG*** *– Контрольна група з міжнародного співробітництва FATF*
- ***MONEYVAL*** *– Комітет експертів Ради Європи з питань оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму*
- ***Базовий Закон*** *– Закон України від 06.12.2019 № 361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»*
- ***БЕБ*** *– Бюро економічної безпеки*
- ***ВК*** *– відмивання коштів*
- ***ВК/ФТ*** *– легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму*
- ***ВК/ФТ/ФРЗМЗ*** *– легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення*
- ***ДБР*** *– Державне бюро розслідувань*
- ***Держфінмоніторинг*** *– Державна служба фінансового моніторингу України*
- ***ЄС*** *– Європейський Союз*
- ***ІСФМ*** *– Єдина інформаційна система у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення*
- ***КБВ*** *– кінцевий (-і) бенефіціарний (-і) власник (-и) (контролер (-и)*
- ***КРАІЛ*** *– Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей*
- ***Мінфін*** *– Міністерство фінансів України*
- ***Мінцифри*** *– Міністрерство цифрової трансформації України*
- ***Мін'юст*** *– Міністерство юстиції України*
- ***НАБУ*** *– Національне антикорупційне бюро України*
- ***НБУ*** *– Національний банк України*
- ***НКЦПФР*** *– Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку*
- ***НОР*** *– Національна оцінка ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення*
- ***НПО*** *– неприбуткові організації*
- ***НПУ*** *– Національна поліція України*
- ***ОБСЄ*** *– Організація з безпеки та співробітництва в Європі*
- ***ОГП*** *– Офіс Генерального прокурора*
- ***ПВК/ФТ*** *– запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму*
- ***ПВК/ФТ/ФРЗМЗ*** *– запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення*
- ***ПФР*** *– підрозділ (-и) фінансової розвідки*
- ***РОП*** *– ризик-орієнтований підхід*
- ***РФ*** *– Російська Федерація*
- ***СБУ*** *– Служба безпеки України*
- ***СДФМ*** *– суб'єкт (-и) державного фінансового моніторингу*
- ***СПФМ*** *– суб'єкт (-и) первинного фінансового моніторингу*
- ***ФРЗМЗ*** *– фінансування розповсюдження зброї масового знищення*
- ***ФТ*** *– фінансування тероризму*

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ УКРАЇНИ

вул. Білоруська, 24
м. Київ, 04050, Україна

THE STATE FINANCIAL MONITORING SERVICE OF UKRAINE

24, Biloruska st.,
Kyiv, 04050, Ukraine
tel: (+38044) 594 16 01
fax: (+38044) 594 16 00

Офіційна електронна адреса:
e-mail: office@fiu.gov.ua

Офіційний вебсайт:
https://fiu.gov.ua

Держфінмоніторинг у соціальних мережах:

Facebook –
https://bit.ly/3tuFsCX

Twitter –
https://bit.ly/3rhibCu

LinkedIn –
https://bit.ly/3pNuiXm

Telegram –
https://bit.ly/3jaSYH1

YouTube –
https://bit.ly/2LeQv1H

Google Мій бізнес та Google Maps –
https://bit.ly/36CSW5u